

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Feria secunda Paschatis: Homilia Qvadragesimanona. Resurrectionis Domini. Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellum, quod est in spatio stadiorum sexagint &c. Luc. 24.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

moribundum talem conspicata circumcisa rugis edit horrendos, linguaque per triduum demulset, illi acclamat, in hanc & alteram veritatum, die vero tertio quasi materis rugibus exortatus affurgit factus leo formosissimus. Sic mollissimæ contigit Virgini, peperit enim filium suum mortalem: quem diebus hiis videt plangere mortuorum. O quales rugum que suspensam qui circum illum geminam caput eius considerabat spinis vndequeque transfodum, iam manus clavis perforatas, iam linguam felle & aceto amaricaram &c. Quos omnia tristissima rugitus! Excitant hi à morte leonem.

De considerate possumus ad voces has dilectissimæ matris suæ Christi in SS. Patribus illud dixisse variis locis: *Ad me clamant ex Sere*. De mundo clamores ad me. *Matris mater mihi charissima*: quocirca ad primam auroram prodit a matre illa sanctissima de limbo pariter omnes illos secum educens. Corpus in greditur in sepulchro mortuorum, & vitam infundens illi iam gloriolam efficit illud adeo resplendens & fulgidum, ut illud nulla valeat lingua declarare. Note igitur subtervatis beatorum clauso prodit sepul-

chro, & illico ad purissimæ Matris suæ secessum relictione tenet Interiorem: illum ingreditur sole formo-gaudium. O bone Deus, quis materni peccatoris iubilum explicet quis fieri possit gaudia? Si dicere possit quod *S. eundem multitudinem d. lorum morum & infirmitates tua lesse auerunt animam meam*, & dolores fuerint quales diximus, mare immensum, quod inter viuentes diuisi cunctos sufficerent occidere: quale illud fuisse gaudium arbutamur? Mare iterum immensum ut necesse fuerit, à Domino cor illi corroborari, ne disrumperetur, & per nuncia diuideretur alacritate. sicut enim excessiva potest interimere tristitia, ex eo quod consistit in gaudium: potest etiam excessuum gaudium ex eo quod illud nimis dilaret & amplificet. O quales amplexus? O quæ cordis iubilata! Illuc SS. illi Patres accesserunt ex tanta stupefacti pulchritudine totum effusi coram illo in gratiarum actiones, vixit quia medum ipsa fuerat repationis nostræ & saluationis. Hæc sunt festa Paschalia, illa nobis talia Deus largitur, ut illa hic per gratiam læta celebrantes iisdem in altera vita beati gaudeamus. Amen.

f. 93. 19.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ QVADRAGESIMÆ NONÆ SEQVENTIS.

Xcellentissimus est Resurrectionis Dominicæ triumphus, eumque ita diuine Propheta regius decantauit, ut diabolus hac musica perterritus fugam arripiat, & quidem multo velocius, quam ob eam quam coram Saule cecinerat. *a.* Tria declarat. *b.* Primum: triumphatorem hunc verum esse Deum. *c.* Secundum: quoniam sint deuicti: tres scilicet diabolus, *d.* mors, & iudæi qui illum execrabantur. *f.* Tertium: in cuius commodum triumphus hic celsit & victoria. *g.* Tandem finem imponit Ecclesiastes, protestatus quandoquidem suo ipse muneri satisfecerit, auditores videant ne suæ desint obliuioni.

f. 93. 21.
b. 5. 2.
d. 5. 4.
f. 5. 6.
g. 7.
f. 5. 8. 2.
10. 1. 1.
g. 5. 12.
b. 5. 13.

§. 1. Quia in Psalmo sexagesimo septimo decantatur triumphus Resurrectionis Christi, timet, fugisque diabolus dum cantatur.
§. 2. Tria declarat David quibus triumphus Resurrectionis Domini reddatur illustrissimum.

§. 3. Supremum opus Christi, quo se Deum manifestauit, fuit suū ipsius resuscitatio.
§. 4. Opus hoc iacob eleganter descripsit somno leonis.
§. 5. Excellentissime per Resurrectionem Christi de diabolo triumphauit, quem ita confregit, ut ipsemet D. Antonio tollatur.
§. 6. Ogræ.

- §. 6. Optime declaravit D. Paulus rationem qua Christus de demone triumphavit, quem exposuit irrisioni.
- §. 7. Resurgens Christus de morte triumphavit, mortuam eam relinquens & conquassatam.
- §. 8. Gloriose triumphavit Christus de Iudeis, eorum machinas & funum dissolvens.
- §. 9. Praefiguratus fuit Christi de Iudeis triumphus, in triumpho Samsonis de Philistaeis.
- §. 10. Impletur oraculum isaia, quod Deus di-

uitem procuravit ad Christi mortem quod Joseph ab Arimathea.

§. 11. Hic liquido constat, quod ait Isaia, dicit impius pro sepultura Christi.

§. 12. Victoria Resurrectionis Domini est dignior, ut iusti exultent, & cum eo huius epulentur.

§. 13. Finem imponit Predicator officio suo per narium Dei dans: ipse namque est, subdubent Auditores reddere illam cum viderent autem hoc congruenter dignoque faceret quibus illis Predicator intercedit.

HOMILIA XLIX.

FERIA II. PASCHATIS.

Resurrectionis Domini.

DUOS Discipulis Iesu, ibant ipsa die in castellum, quod est in spatio Radurus sexaginta. Luc. 24.

D Ambrosii
Lib. de Iosepho
c. 19.
in fine
Tom. 1.
1. Cor. 15.
14.

Octor illustrius D. Ambrosius vocat articulum Dominicae Resurrectionis: *Primum & maximum fundamentum*: quia hinc innititur quicquid de nostra saluatione creditur: Si Christus non resurrexit, argumentatur Apostolus, *inanis est fides vestra, inanis est et praedicationis nostra*. Quia vero aedificii magni fundamentum necessario ita collocari debet ut firmum sit & securum, ne superpositum opus collabescat, Christus Dominus noster hoc solidare voluit, & argumentum conficit ita irrefragabile (a) ut nullum superstit in hoc mysterio dubium, illis se vivum exhibens, qui distincte probeque illum noverant, atque cum eo familiariter egerant, ut in personae nullo modo deludi potuerint. Hoc Dominus Petrus testatur: *Petrus enim manifestum fieri se filium praedictum a Deo, nobis qui manum tenuimus & habuimus eum illo, postquam resurrexit a mortuis*. Noluist eos testes adhiberi, qui parum cum Mysterio illo egerant, & minus conditiones eius particulares perspicuas habuerant, sed nos, quibus ita cognitio est: et cum illo conversati simus, viderimus & comederimus: & postquam a mortuis et cinis surrexit, idem cum ipso peccatorum et cinis optimum est in regere tuis relictum: quo personae alicuius probetur resurrexisset, quod saepe cum illo familiariter quos egerant, medietate, multis annis fuerit conversatus: deinde una sint inter alias haec Christi ratio, quam discipulos sibi conscripserit, totaque antea classe sua detinuerit, nimirum, ut testes huius mysterii possent esse legitimi: per hoc testatur idem Apostolus Dicit Petrus quando proponit ad iurandi locum. Iudeis supponendum quod congruus rerum omnium testis haberetur, *Quia ex viris huius, qui nobiscum fuerat congregati in eo tempore, quo intravit, & exiit inter nos Dominus Iesus, suscipiens a baptismate Ioannis, usque in diem qua assumptus est a nobis, testem resurrexerat eum nobiscum fieri unum ex istis*. Illi sunt qui testes esse possunt. Omnes exceptiones auferuntur, qui priusquam Christus moreretur per viros, qui cum illo annos conversati sunt, a tempore baptismi & post eius resurrectionem cum eo per quadraginta dies familiariter egerant, donec in caelum gloriosus ascendit. Optime possunt

Al. 10.
4.
I.
Mysterio
Resurre-
ctionis si-cognitus est: et cum illo conversati simus, viderimus & comederimus: & postquam a mortuis et cinis surrexit, idem cum ipso peccatorum et cinis optimum est in regere tuis relictum: quo personae alicuius probetur resurrexisset, quod saepe cum illo familiariter quos egerant, medietate, multis annis fuerit conversatus: deinde una sint inter alias haec Christi ratio, quam discipulos sibi conscripserit, totaque antea classe sua detinuerit, nimirum, ut testes huius mysterii possent esse legitimi: per hoc testatur idem Apostolus Dicit Petrus quando proponit ad iurandi locum. Iudeis supponendum quod congruus rerum omnium testis haberetur, *Quia ex viris huius, qui nobiscum fuerat congregati in eo tempore, quo intravit, & exiit inter nos Dominus Iesus, suscipiens a baptismate Ioannis, usque in diem qua assumptus est a nobis, testem resurrexerat eum nobiscum fieri unum ex istis*. Illi sunt qui testes esse possunt. Omnes exceptiones auferuntur, qui priusquam Christus moreretur per viros, qui cum illo annos conversati sunt, a tempore baptismi & post eius resurrectionem cum eo per quadraginta dies familiariter egerant, donec in caelum gloriosus ascendit. Optime possunt

possit illi testari virum idem ipse sit, qui ipsum
 passus prius tempore commisit, & postmodum
 in exultatione consideravit. Unde resuscitatus
 Dominus hanc probationem edidit, seipsum
 clare & distincte demonstrans talibus sanctis
 mulieribus, D. Petro, D. Iacobo & illis, quos enu-
 merat D. Lucas euntes in Emmaus, quos primo
 disceptans per realem veramque Sacrae Scripturae
 explicationem, ostendens eis iuxta illarum vati-
 cationem expeditum ac necessarium fuisse pati
 Christum, mori & resurgere: deinde se distincte
 illis actionibus suis reuelat clarioribus, manibus
 suam illuens, benedicens, illi scque distribuens
 Eodem quoque die ad vesperam suo collegio ap-
 paret Apollolico, & hoc idem quadragesima con-
 tunc dicitur perferri, signa monstrans euiden-
 tia, corpus suum oculis obiciens intendum, &
 manibus palpandum, eo vique ut digitos ma-
 nusque totam sacris eius infingeret vulneribus.
 Magnam argumentum, porro adeo sublime, li-
 cet per oculos habeamus ut illi tendentes in Em-
 maus non tamen intelligemus, nisi manum suam
 ille apparet, & gratiae suae tribuat benedictio-
 nem: hinc nobis trium Hierarchiarum Regina
 virgoque mater impetrabit. *Ant. Maria.*

§. 1. Quia in psalmo sexagesimo septimo de-
 cantatur triumphus resurrectionis Christi,
 times fugie que diaboli, dum cantatur.

Questionem proposuit D. uos Athanasius in
 oratione quem conscripsit de diuersis qua-
 estionibus: quoniam sit oratio quam diabo-
 lus per ceteris magis exhorret & fugit & qua
 magis perterritus. Vni sancti vi milites semper
 vigilat in excubiis, armis praemuniti contra
 Satanam, & nocendi illum & prosterendi accensi
 desolatio: quocirca perpetuo media inquirunt
 huius maxime conuenientia: cum vero D. Atha-
 nasius deserat illa obiret Aegypti, in quibus
 multi milites Christi agebant excubiis, omnes
 edocui, & ad bella promptissimi, monachi scilicet
 illi sanctissimi, demonem bello impugnan-
 tes immortali hoc illis obiecit: referat autem
 eorum plures dixisse, quod ipse diabolus variis
 conuulsiis exorcismis vi rei veruam aperiret,
 responderit, hanc se maxime perterritus oratio-
 nem, quae perterritus & in fugam turpiter com-
 pellatur: nempe priora verba psalmi sexagesimi
 septimi. *Exurgat Deus & dissipentur inimici eius,
 Et fugiant qui odierunt eum a facie eius, sicut de-
 scit iunior de facie eius: sicut fluit cera a facie eius
 Haron. Bap. de Linnaxa Tom. IV.*

sic perant peccatores a facie Dei. Et iusti exultent
 & exultent in conspectu Dei, & delebantur in
 laetitia. Qui vero doctrinam hanc D. Athanasio
 proposuit, fuisse dicitur Christianae militiae dux
 ille celeberrimus omnium hostium terros infer-
 nalium Pater inelyus D. Antonius, cuius gesta
 vitamque D. Athanasius conscripsit, de quo me-
 moriae traditum est, hoc saepe verum vltim fuisse
 quo cunctos in fugam compellebat.

His conformiter narrat de eodem D. Petrus Lib. 6. Ep.
 Damianus Cardinalis in epistola scripta nepo-
 ti suo etiam Damiano, id quod asserit reuulisse *Damian.*
 summum Pontificem D. Leonem Nonum ami-
 xae suae contigisse mulieri primariae & in primis Djabelu
 nobili. Receptat illa se ad solitudinem cuius pl. 67. agit
 dam Monasterium Montium, vi se totam Deo in fugam
 consecraret, & soli tantum orationi rebusque
 spiritualibus vacaret, cui socia familia quaedam
 adhaerebat, quae cum statura paruula esset vo-
 cabatur ab illo Pigmata. Hae illi in legendis ho-
 tis sedulam auarabat operam, & praesertim me-
 diae noctis silentio: quia ad horas Matutinas
 de strato surgebant, & alternatim hymnos psal-
 mosque Domino decantabant, eaque intentione
 Domnam suam praefixo tempore de somnis ex-
 citabat. Exercitium hoc valde frequens erat an-
 tiquis Monialibus, & sanctis primariis mulieri-
 bus. Cum igitur nocte quadam Domina hae so-
 ciam suam excitaret ad consuetum psalmodiarum
 decantationis exercitium nocturnumque pen-
 sum, & illam non posset excitare, bile quadam
 commota, nescia quid diceret, inelamauit. *Allur-
 ge diabole, & huc adesto, ilico diabolus assu-
 mpta huius pigmatae forma, accurrit, & quasi ipsa
 fuisset inceptit cum Domina psalmodiam. Non
 incongrue per transennam aduertamus cum
 D. uo Gregorio nobis summo opere cauendum
 ab inuocando nomine huius nostri inimici, cum
 illo vocando aliquem siue seruum, siue ancil-
 lam: etenim adeo excitatus est, & diligenter
 nos circum, vi saepe confestum accurrat. Unde
 narrat quid suo tempore contigerit sacerdoti
 Stephano nomine ex Prouincia Valeria amico
 Diaconus sui: qui die quodam appellans famu-
 lum, ut illi calcos detraheret, cum ille moras
 neceret, ait: adesto diabole, mihi que calcos
 extrahere: ac confestim sensit sibi calcorum dis-
 solui ligamina, ita ut non leuiter extimesceret,
 certo cognoscens ilico demonem accurrisse, il-
 loque opere occupari. Hinc ergo (monet San-
 ctus) nota diligentiam qua accurreret ad spiri-
 tuale animae detrimentum, qui velox adeo con-
 volat ad corporalia: *Qua in se collige potest,
 X y y antiquus**

Li. 3. Dia-
 log. 6. 24.
 II.
 Exemptu

antiquis hostia qui cum praese est factu corporali-
bus quam unius in solis nostri in cogitatione in-
flar Accurrit ipe in illo diabolus in figura pig-
mae. & cum Domina psalmodiam alterius ver-
sibus decantavit. Multis illis perlectis cum ad
totum psalmum 67. ventum esset, subari ceperit,
noluit; progređi videretur: cum autem ipsa pri-
mum versum inchoaret, diabolus huius versos
efficaciam ferre non sustinens, quis esset aperuit
horrendos edens vultus, & insatit fortissimi
fumi evanescentes, vt nec momento temporis
hæteret, disparuit.

3 Eandem ob causam idem Dñi Athanas. litters
dans amico suo Marcellino, præmonet illum
quod si timore angereur, & cum machina dia-
boli peetererent, quamvis audiret quod multi-
tudine suorum copiosa veniet instructus, illi
bellum illaturus, fortiterque impugnaturus, ne-
quaquam timeret, sed psalmum hunc decantan-
do cuncti in fugam ilico converterentur, ve-
rumque cognosceret illud Davidis oraculum:

Ps. 63. 9. Sagitta parvularum salla sunt plaga eorum. Sed
oritur contestum difficultas. Quenam obsecro
mysteria verbis adeo paucis includuntur, vt tan-
tam inferant diabolo formidinem? Vnde verba
hæc illi sunt ita terribilia. Ra. o quantum in el-
ligo, hæc ea est: quia continent mysterium Chri-
sti Domini maxime gloriosum, & eiusque victo-
riam, qua nulla celebratur, quam de cunctis suis
solemniter reatit inimici. Commembris habet
opinio Sanctorum hunc psalmum à Davide
compositum, quem Christi Domini triumphis
decautandis consecraret, vt alio loco diximus.

1V. Ratio eius exponitur
Rom. 37. eui in principio mysterium psallit eius glo-
riose Resurrexerunt, vt ceterorum fundamen-
tum, & merito quidem, vt enim notat D. Gregor.
Naz. hoc mysterium ita ceteris palmam erigit,
ac clarius effulget, sicut sol luce stellas apre-
cuar: ita nobis significatum salutis, & celebra-
tum celebrant: tanto ceteris omnibus, non solum hu-
manis & humi defixi, sed etiam ita quæ ipsius Chri-
sti sunt, ac propter ipsum celebrantur, superior, quan-
to saluberrime accedunt. Ecclia omnes in celo re-
fulgent, ipsaque in tantum exornant, vt dicitur
Zec. 43. 10. Salomon, ex illis omnem celo venire veni-
tate ornatusque pulchritudinem: Species casti-
gloria stellarum. Vox species pulchritudinem de-
notat, ea phrasia qua Daniel impudico senior ex-
probrauit: Senem Chanaan & non Iuda species
decepsit te Speciem dicit incomparabilem Susan-
ne pulchritudinem. Picta lux illa stellarum de
sole potest edita vt sole deficiente vel obscura
to, omnes pariter luce sua priventur tenebris

oboluate, talis est autem lux solis, vt per om-
niam stellæ obubilantur, ipso lumine
orientem, omnes conuelli illuminentur.
Talis est Christi Domini Resurrectio Vera
Domini Salmatoris nostri caelum dicuntur in-
mosissimum ex stellarum doctrina (æc multo
culorum multitudine suspensissimum Antichri-
stus verba, qui paulo ante ea visperdebant. Et
mirabantur in verbis gratia, que procedebant in
erunt: ait Euangelista Lucas. Autem ea præfata
etiam inimici: Et mirabantur Iuda, &
Quomodo hoc literæ sit, cum non didicerit? In-
numerabilis vidit hominum multitudine, quod
mortuum de tumulo reuocauerit, & acclamat
omnes: Prophetia magnus surrexit in vobis, & quæ
Dico vobis sit homo suum. Adhuc cum in
linguam restituit, & ita factum alimantur, vt
tormentum omnes antelentur: Bene enim sit
surrexit facti audire & motu loqui. Se vultu im-
pugnantes aiebant: Christum cum vobis nunquam
plura signa faceret, quam que hic facti? Inimici
eius insensissimi hæc opera dicuntur non
nuntius ipsa adeo præclaræ, vt in pleno Concilio,
summoque Pontificum Concilio, Intro-
tur vel iurati: Hæc homo non solum signa faceret,
que hæc luce & venutate præcelleret, vt tra-
here sibi possent nedum corpore oculo, vt
antnam & tot totius vniuersi: vnde sic adde-
si dimittimus eum sic omnes creduntur, vt
eum vt Deum venerabuntur: hæc etiam ip-
sorum verbi huius emphasis. Credent in eum, vt
dicitur D. Augustini colligit D. Thom. Et ipse
ret veritatem dicere probant eorum: & quod
quidem ob excellentiam & horum signorum
ritatem, nominam resuscitationis Lazarum
phrasia Astrologia vocare possunt maxime
magnitudinis Iudæ, totus cum modis ipse
Palmarum vt Regem, Messiam Deumque
pit ingredientem Hierusalem, acclamat
soli Deo referantur: quomodo iam cum Pontificum
morti ad iudicasset, & publico eum præce-
reum proferissent.

Moriente Domino emnes illæ stelle quæ
tenebris immergebantur & latèbant obscuræ
& sibi persuadebant inimici quod omnes cele-
ne inuoluntate, nigraque tenebris
ostendissent si hil aliud esse præter oculorum
fa emationem; cum ita Salomon coram
bus caelus occubisset, credentes quod ipse
tum non potuisset er pere potestati. Vnde
cruentio illuserunt, promissa deriderunt, & in-
tacula exprobrauerunt: Alios saluos fecit
ipse saluum facere, & Quomodo autem
vultu

40. Similitudo

XIV

lege Moysi. & Prophetis. cum per hoc intelligere possit & psalmos; sed adhaerere *Et psalmus*, eo quod Propheta Rex, mysterio singulari de illo scribat Christi triumpho. His verbis tria declarat David, quibus triumphus redditur illusterrimus. Primum: persona est triumphantis: quoniam ille sit, quo stemmate oriundus, quibus potens viribus, & quibus conditionibus extolendus. Secundum: quoniam sicut prostrati & superati, illi de quibus agit triumphum, vitrum plures an pauci, fortes an infirmi, nobiles an abiectioni. Tertium: in cuius commodum aut gloriam cedat hic triumphus alicuius nobilis Provinciae, vel Regni. Haec tria celeberrimos reddiderunt. Ducum Romanorum triumphos illos nominatissimos; & haec eadem magis quam illos omnes illustrem effecerunt Davidis triumphum, vramtem sic intellige: emus, illa Spiritus S. declaravit, quando David de illo psalmum descripsit.

I. Ex tribus commendatur triumphus Resurrexerunt.

II. Pulchritudinem declarat triumphantis: *Erax David adolevens rufus, & pulcher spectus.* Nomen Rufus non significat pilorum robedinem, sed faciem, quod dicimus verians, & exponit textus Hebraicus, in quo idem verbum est quo vitur sponsa in Cantico, quando sponsa describens vultus elegantiam: sic ait: *Dilectus meus candidus & rubicundus*: & ita transfert noster Pagnin. hoc loco: *Erax puer rubicundus & pulcher*: noster autem Cardinal. Caietan. legit: *Rubens*: hic etenim color optime convenit albedini, venustior apparet in facie, & valetudinem indicat perfectam, vires robustas; & quoniam multa erat Davidis grata pulchritudo, maiores tamen erant eius vires: non enim terrenae, sed caelestes erant: idcirco arma sumere recusavit sibi à Saule oblata, confidens viribus sibi à Deo concessis: *Vento ad se in nomine Domini exercituum.* Declarat secundo & graphice proponit robur & magnitudinem hostis superati: erat enim gigas instar turris, vir procerus statura: *Altius unquam sex cubitorum & palmi*, cuius haec arma deferuntur: *Cassis creta super caput eius & lorica squamata utebatur*: porro pondus loricae eius quinque nullis scilicet armis erat, & oves habebat in cervice, & elypeus cretae tegebat humeros eius: *haestile autem haste erat quasi licia orium texerunt: ipsum autem ferrum haste eius sexcentos scilos habebat*: tanta ferocitate terribilis, ut sola suspensus ostentatione copias militum in fugam compelleret: numerosissimas, *Omnes, nedum parvos, seniores fractos viribus, & mulieres infirmiores, sed, Omnes viros israelite tunc vadit: et non superavit à facie eius, timentes eum valde.*

III. Se. modo ex hostibus devictis.

Virus vir, Virum: tot viros in fugam coartavit, Viri israelita, ut nec gladium edocant, nec lanceam contorqueant solo eius conspectu: nec communis erat timor, sed ingens: *Timorem non valde.* Tandem exponit in cuius virtutem, & honorem cessavit hic triumphus, scilicet populi, cuiusque talis, quo mundus non habuit illustriorem, populi israel à Deo ipso electi & honorati. Haec eadem perpendit David in triumpho victoris, eaque etiam sublimiter exponit, ut eorum tantum audeat robustiores eius mactare peteret inimicos.

§. 3. Supremum opus Christi, quo se Deum manifestavit, fuit Iustitiam resurrexerunt.

Primo mirabiliter ac profunde exponit quod ille sit Triumphator quibus viribus, quibus possit qualitatibus: *Exergat Deus*. Quis scit quid sit Deus, & omnes vires, sunt divites hic enim triumphus tantus est, ut omnia illa vires ad hoc requirantur & atomis illis delectate talis sequi non poterat effectus. Vnde primum opus à Christo paratum, quo se Deum verum esse confirmavit, fuit hoc, quod ipse seipsum à mortuis resurrexerat. *resurrexerat* utique homo vivus divinis confortatus virtutibus alterum resurrexerat mortuum, ut Elias filius Sacerdotum: à Eliseus filium viduae. à David Petrus viduam in Ioppe. & Divus Paulus adolecentem in Troiade. & non solum hoc, sed multo tuos potuit resurrexerat mortuum, ut patet in cadavere Elisei: cum eius sepulchro aliud interiret cadaver, quam primum hoc Propheta contigit cadaver, sic in pedes surrexit: *resurrexerat*. Vnde de Propheta hoc maxime dicit Salomon: *Mortuum prophetae tantum corpus non potuit de casu praedicto intelligi, & mirifice variis extollit Elisei sanctitatem*, unde dicitur propheta. Hoc satis frequenter certissimum in corporebus mortuis SS. ut eorum reliquias applicantes nequam infirmi sanantem, sed aliquando in vitam adipsantur: quia hoc ipsi non operantur ut caulis principales, sed Deus ob precationem illorum SS. cadaverum ad non vulgarem coronam gloriam.

Porro seipsum iam mortuum ad vitam revocare, nulla potest virtute fieri. *Etiam dicitur à non potuit ille purus sic homo: quia seipsum deus ad vitam auras suscitare, operatio est & actus* *vires* *quas*

quam absque principio vitali heri dicimus im-
 possibiliter autem mortuus in se tale non ha-
 beret, immo illi est impossibile seipsum resuscit-
 are quocirca opus hoc nequit exercere: nisi ille
 qui aliter motus est, ut patet in se vitam ha-
 bere & vivat, quod Deo proprium assignatur.
 Familiae declarat hęc similitudine. Nobiles
 conyebis inter se rixantur, comitantur,
 litigunt gladios, sicut manu hac gladium,
 & illa vaginam complectantur: hic alterum pu-
 pille tenet ut in terram mortuum prolestat
 in manu hac gladium, altera tenens vaginam
 & ipse occisor vivit superest & incolumis,
 Magnus discrimen inter hos duos esse cer-
 tum: qui namque mortuus in terra jacet, omni-
 modo impossibile est, ut reducat gladium in va-
 ginam remittens etenim principium non habet
 vitale quo brachia movere possit & gladium in
 vaginam remittere. Nullo negotio valet altez
 vna seipsum movere, & brachis gladium im-
 mittere, sed opus hoc brachio non ascribetur,
 sed nobis, qui cum superstes sit, surgere potest
 & gladium in vaginam remittere, licet in ter-
 ram decidit, quia in se principium habet vita-
 le, ex quo tales proficiunt actiones. Commune
 axioma est animam esse in corpore sicut gladius
 est in vagina, quę gerit & sustinet ille qui vivit.
 Mori hinc, animamque de corpore discedere
 est eam evaginare. Quando homo purus mori-
 tur, & anima a corpore discessit velut de vagina
 gladius, fieri legitur ut ille idem reuertatur eam
 recedens: quia moritur homo, & illa persona,
 quę gladium hunc & vaginam complectebatur,
 coacta autem homo sine vita exanimis, & ipsa
 persona mortua. Vnde etiam quando Rex aut
 Princeps aut alius quilibet moritur, corpus qui-
 dem ab una parte remanet, & anima ab altera,
 posto persona ipsa per mortem destruitur, &
 non est amplius. Ex quo definit Theolo-
 gis, secundum Philosophię regulas, quod homie
 nec videt, nec vivit, nec est persona. D. Petri,
 D. Pauli &c. etiam realiter vivunt eorum ani-
 mę in celo, & eorum corpora in terra hono-
 rantur: nec eorum erit persona, usque in diem
 generalis resurrectionis: tunc etenim virtute di-
 vina per unionem animę cum corpore persona
 resuscitabitur. Ceterum in Christo, quando mor-
 tuus est, licet egressus sit gladius de vagina, man-
 sit tamen persona viva, quia erat persona divina.
 Vnde etiam: quę quantumvis secunda in humani-
 tate vitam mortuam sit, viva tamen mansit, & omni-
 bus potentis secundum divinitatem.
 D. Basilii & D. Dalmatius verba Davidis admittit

rati sunt, quibus Verbum divinum instanter co-
 gavit, ut in mundum venire dignaretur nostram
 humanam assumens naturam ad nostri redem-
 ptionem, quod ait sumpta metaphora de viro no-
 bili, qui gladio se cingens fortis in arenam de-
 scendit alium liberaturus: *Accingere gladio tuo*
super femur tuum potentissime. Gladium dicit ip-
 sam humanitatem: nam ut dictum est ad formam
 gladij continet animam in corpore. Notant præ-
 dicti PP. videri superthum quod ait: gladium
 accingat *super femur suum*: etenim omnibus ob-
 vium est eum qui gladio se cingit, illum non
 super aures, non super collum, vel nates, vel hu-
 meros, sed super femur accingere. Porro præ-
 clarum hęc advertunt mysterium: nam per hoc
 David explicare voluit illud Incarnationis filij
 Dei mysterium, postmodum futurum, nostra
 assumpta humanitate per veram generationem,
 non communem sed fortem & omnino mira-
 biliter: quia in sanctissimi literis femur carna-
 lem denotat generationem. Vnde dicunt illi
 sanctissimi quando Abraham misit Occagnum
 suum Eliezer, ut negotia matrimonij filij
 sui Isaac expediret, voluit ut imposta manu su-
 per femur suum, velut super aram factam præ-
 staret iuramentum, generationem significans
 per quam Deus ex sua stirpe erat eam assump-
 ptus. Vnde postulabat David, ut Verbum æ-
 ternum veram sibi videret humanitatem, per ve-
 ram generationem, sed mirabilem, & potentissi-
 mam: *Potentissime*, hoc est, absque materiali
 opera, quia in castissimę Virginis vtero concepi-
 setur.
 Præscius agnovit David ventorum in mun-
 dum Dei verbum gladio humanitatis nos libe-
 ratum, vnde rogat & instat ut gladio suo su-
 per femur accingatur potentissime. Congrua est
 hæc consideratio: porro de aliam associationem
 proposito nostro magis convenientem, super il-
 lud quod notat Origen in 55. litteris per femur
 significari robur, vires & fundamentum: quo-
 circa petere ut gladium accingat super femur
 suum, aliquid nihil est, quam iustare, ut eo modo
 assumat humanitatem ut innitatur, sulciatur,
 & fundatur in sua ipsius divina natura, & po-
 tentissima divine personę subsistentia, quatenus
 prothum ingressus suę passionis, ipse idem
 esset qui gladium evaginat, quo persequeretur
 & deleteret inimicos, & idem ipse esset, cuius
 persona divina vivit, & integra potestate per-
 manente rediret, gladium in vaginam propria
 virtute reuocaturum. In nobis fundatur gladius
 nostre humanitatis super femur personę
 æthere.

Ps. 44.

IV.

7

He. 27. 27.

XXXIII

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nostris, cum autem illa sic infirma, debilis & corruptibilis ad primam gladij educationem, destruitur: unde illi personae omnino est impossibilis reuertere, ut eam de novo in vaginam recludat. Porro gladius humanitatis Christi, ita fortiter divinae personae inuictebatur, ut nunquam ab ea discederet: & sicut haec persona tantum viget potentia, ipsa iuit, quae gladium eduxit, & de vagina prociuit.

V. Christus ipse posuit animam suam. Non est cui vel mei similis; non enim nos ipsi gladium educimus fortis, nec animam de corpore extrahimus, sed huic eam elicit inimicus, illi glans plumbea, altera febris, alij gladius &c. Porro Christo animam non eduxerunt inimici, non tormenta: quantumlibet enim haec grauis fuissent, & illi quilibet effecissent, si ipse procelleret, mortuus inuicem fuisset; sic namque procellatur his verbis: *Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a meipso &c.* Et praesertim habeo iterum iuranda eam. Hoc inquit Euangelista, quando ipsam mortem Christi sic describit: *Et misit spiritum.* Ipse illum emisit & eduxit; nobis autem educitur & euellit vel iniicit, iuxta illud Dauidis: *Exiit spiritus eius:* & nullus ea praeualere potest quando caput illi amputatur, vel ab infirmitate ad viciniam deducitur metam, qua animam suam in corpore retineat: sic enim audio Spiritum Sanctum asserentem: *Non est in potestate hominis prohibere, spiritum, nec habet potestatem in die mortis, ut Christo potestas ad omnia fuit eminentissima.*

Imo & ipse videtur hoc agnouisse Centurio vir in stringendis gladiis exercitatus: quando quidem Christi vitam cernens expirantem modumque considerans quo moriebatur; hanc veridicam emisit confessionem: *Verè filius Dei erat iste.* Nullo negotio bellis assueti dignoscunt quinam fortis sic pollensque viribus; si tantum viderant eum educitum gladium: verum necors & imbellis animi gladij stringendi inexperus hac occasione turbatur, animus illi languet, color immutatur, seruos frigidit; porro rore animo quoque praedictis, tali f. more manum adiecit gladio, ut inde euellit cordis illius magnanimitas: nonne fecit, Nos ut ignaui & elumbi ad euaginatorem animae de corpore, con metu percellimur; & timore obrigescimus, sensibus delitescimus; loquela interceptitur, ut vires non sint in limbo verbis exprimendo, verum tamen in Christo tantus fuit animus tantumque totus, ut illa hora extrema clamorem ediderit vehementem, eo plene modo, quo Dux robuit illi

mos, qui pariter manum adiecit gladio, & hostem ita vociferatur ut eum in strata prostermar & superet. Hoc Centurio confidit quando Christum adit sic exclamans, et quae colligit diuinam hic latere virtutem.

Christum igitur attende mortem: quantum enim gladius extra vaginam fortis eductus sit, & altera pars ab alia longe dilata, potest esse ut persona viva, sua virtute ac fortitudine non una vna gladium & altera vaginam complectitur licet enim anima longe distaret a corpore, atque ab vna parte corpus iaceret in strato, ab altera parte anima esset in limbo, at quantumlibet earum sustentaretur persona tantum aeterni: utramque enim partem sua copulata ratione hypostatica, & utramque in se substantia substantia sua diuina, iuxta communem Theologiae axiomata Dico Damasceno: *Quis semel assumptis, nunquam dimittit.* Unde Dico Thomas Theologiae secretorum scriptor proli fundissimus sic ait: corpus Christi, mortuus idem fuisse quod viuum & quia mortuum iam habebat esse quod viuum ob substantiam quae eam: eadem enim persona quae dicitur illi viuam & animam in se habentem, esse: eam non erat illi postmodum mortuo, esse. Mortuus igitur persona diuina, vires habet & potestatem: ut reuertatur gladium in vaginam recludatur: si namque homo fuerit, fuit & Deus: Et sic cum Apollolo loquitur: *si crucifixus est ex infirmitate, sed unus ex virtute Dei.* Hoc igitur exprimit Dauid illo verbo: *Evangelium Dei.* Mortuus enim homo, sed attende quod esse habet Deus: qui ut propria virtute resuscitatur.

Marc. 15. 39. VI. Unde Centurio Christum esse Deum agnouerunt.

§. 4. Opus hoc Jacob eleganter describit Ieronimus.

Quam accurate declarauit hoc Pantarcha Iacob in illa benedictione quam impetravit filio suo Iude, ut communis laboris participio adimplerentur omnes 53 Dolores Damasceni Ambrosius. a. Dico Augustinus. b. Dico Gregorius. c. Dico Ieronimus. d. Dico Iustinus. e. Dico Iulianus. f. Dico Iulianus. g. Dico Iulianus. h. Dico Iulianus. i. Dico Iulianus. k. Dico Iulianus. l. Dico Iulianus. m. Dico Iulianus. n. Dico Iulianus. o. Dico Iulianus. p. Dico Iulianus. q. Dico Iulianus. r. Dico Iulianus. s. Dico Iulianus. t. Dico Iulianus. u. Dico Iulianus. v. Dico Iulianus. w. Dico Iulianus. x. Dico Iulianus. y. Dico Iulianus. z. Dico Iulianus.

scilicet: Quam egregie cum delincaat. Pater
 vocat enim catulum leonis, vt notat pra-
 fatus PP. vt diuinam filij Dei declarat naturam
 veronique esse diuinam, qd od illi Pater suus
 tenet deit per. aeternam generationem: sicut
 enim catulus, filius est leonis, & hoc ipso verum
 conuenit esse leonis, veronique naturam leoni-
 tam: sic Verbum aeternum Rex ex Rege profic-
 sci (inquit D. Ambr. & Ecclesia) Deum de Deo,
 honor de honor, Deum verum de Deo vero. Quia
 vero dicitur erat Arius, quod sicut catulus, si-
 cet filius sit leonis, minor tamen est leone patre
 suoz. Christus cum filius esset catulus, minor
 erat Patre, hanc praeremens cum D. Ambr. pro-
 pterea calumniam, quem primo dicit. *Ca alium
 leoni, quo vere filium esse demonstrat: illico
 vocat cum perfectum integrumque leonem. At-
 tentione ut lo, quo de, laet aequalitatem in pat-
 re. Et in ceteris omnibus cum Pa-
 tre. Dicitur etiam ab illo. Catulus leonis, ad vi-
 rum illum magnam expressiohem: e enim tu-
 mor leonis viribus praediti sunt insignioribus,
 vnde vt vites exprimat eius qui Samsoni occur-
 rit de illo Spiritus S. *Catulus leonis sanctus
 regis accendit: O fili mi robur, fortis & ma-
 gnificus inquit Iacob. Ad praedam ascendisti.*
 Ecce quam neuus ciuis exprimat ascensu
 illam enim ascendit praedam acturus de torus
 mundi cordibus, de dominio, imperio & au-
 thoritate qua diabolus eam tyrann. de supprime-
 bat. Hoc ipsum Saluator confirmat: *Nuoc prin-
 cipi mundi egerunt furas: Et ego si exalta-
 tus fueris a terra, omnia traham ad meipsum.* Spe-
 ctata vt opinor, Apostolus hoc stratagemat: *Ex
 altatus principatus Et praesertim. Et. quam diues,
 quam opulenta deprecandario. Quis effecit, vt to-
 tus orbis Christo subderetur, collaque illi sub-
 mitteret. Vt nomen eius extolleretur super om-
 ne nomen, caelestium, terrestrium & inferno-
 rum, nisi sublimis ille in crucem ascensus. Dicit e-
 nim *in altum, Dormiens accubasti vt leo. Iste se
 ab funem composuit, sonum inquam mor-
 tis: Nonne tollit autem manus a me, sed ego pono
 eam a meipso. Quod paulo super us diximus, il-
 lum ipsum fuisse, qui gladium euaginauit. Et
 qualiter se ad quietem mortis composuit. Vt Leo.
 Neane de Leone naturalista, quod dormiat a-
 pertis oculis: quia praegrandes habet, quos pal-
 pebre nequeunt cooperire, & quamuis palpe-
 bre maximae sint, illos non valent obscurare:
 quoniam ita len per eius oculi luci exponitur, et
 iam dum requiescit. Oculi semper symbolum***

fuerunt diuinitatis potissimum apud Aegyptios,
 vbi Iacob morabatur, vt prosequitur D. Cyrill.
 a. & probat Pictorius: b. quia Deo proprium est
 omnia videre, eundemque cognoscere. Ea de cau-
 sa nonnulli sustinent Dei nomen quod Graece
 dicitur *θεός*; derivari a *θεω* id est videre: hoc
 etenim Deo proprium credimus omnia videre
 & illustrare vnde declarat illud aliqui de lapsi-
 de illo osti uso a Deo Zacharia, quod septem
 haberet oculos: *Septem oculi super lapidam*: ad
 diuinitatis per oculos expressionem, & per nu-
 meru septenarium (qui in S. eloquio plenitudi-
 nem designat & vniuersitatem, vt exponit S. S.
 P. neminatim autem D. Gregorius) quod in
 Christo plenitudo esset diuinitatis, hoc est vera
 natura diuina, cum omni plenitudine essentiae
 suae & perfectionum, quod ait vnico verbo D.
 Pauli. *In ipso habitabat omnis plenitudo diuinitatis
 corporaliter.* Dormitit Ch. illius vt Leo quia licet
 praegrandes fuerit infirmitatis humanae palpe-
 brae, tribulationum, tormentorum, & mortis:
 non tamen cooperire vel obscurare valuerunt esse
 diuinum, nec vel minimum potentiae diuini-
 tatis enervate: & in ipsa morte sciuit illa lucis
 emanabant per quas oculi illi delegebantur. Ce-
 turto & cohortis lux milites spectaculo adhan-
 tes illos explorant, dicebantque: *Filii Dei
 erat iste: Vere hic homo iustus erat. Alij Resurre-
 xerunt peruenientes peccata sua.*
 Non vacat mykterio, sicut notat aquila illa
 caelestis, quod Dominus singulari praecepto
 & praenit mandato sub figura agni ne os ex
 illo committeretur, quod non propter agnum,
 sed propter mysterium & figuram eius quod fu-
 turum erat instituerat, nimirum quod in Christi
 corpore nulla omnino ossa constringeretur quod
 inier passionis eius miracula vel maximum cre-
 sceret: etenim videtur impossibile, tot verbera-
 bus, tot collisionibus, tot flagris, tot claus
 pertebranibus & acutissimis, tam immani fer-
 raque lancea, nec vnum quidem paruum sit
 magnum fuisse comminutum, cum tot tamen
 tantisque spinis diabolica eorum peruersitas
 capiti illi et: nium perforatim ipsis autem
 latronibus ossa tibiarum fortissima confrege-
 runt, quibus vel t columnis totum corporis sus-
 tinetur edificium: *Ad seipsum autem, cum ve-
 nissent, non fregerunt eius ossa: vna tamen erua
 ra, vt ait Iponla: Crura illius columinae. Marma. 15.
 res.* Hoc est fortissimae, inquit D. Gregorius
 Nyssen, quia per columnam fortitudo signatur.
 Non tangatur nec quidem punctum fortitudo
 uis Christi: etenim eius virtus diuina est: non
 vi

Lib. 9. 1001. l. 1. b. Lib. 33.

Zach. 9.

Ho. 33. in Enang.

Colof. 2. 9.

Marc. 15. 16. Luc. 23. 47.

9. 111. Cur ossa agni non potuerint constringi.

Jo. 19. 33. Cant. 5.

15.

vi

ei vel atomus adimatur, nec tenerimum os illi confringatur: hoc est dormire vt Leo. Capitur, ligetur, crucifigatur, moritur; laeoa transodiatur, sepelitur, & sepulchro eius lapis molaris superimponatur, non per hoc vires eius enervantur, imo sic conflat viribus integer, sicut lucidi manent Leonis oculi dormientis:

D. Hier. In e. 23. Matih. Tom. 6.

Quamquam homo sit, qui crucifixus est, qui sepultus est, qui clausus tumulo, quem lapis appositus cohibet, tamen quae foris aguntur, ostendunt filium Dei, sicut fugiens, tenebra ingruentis, terra commota, velum scissum, saxa diruta, mortui suscitati, Angelorum ministeria, quae Deum probabant, inquit D. Hieron.

IV. Christus seipsum a somno excitauit.

Porto latec hic & aliud mysterium: Dormiens accubuit vt Leo. Mortuus se ipsum non potest excitare: quia in se animam vitamque non habet, quae sit actuum huius operis principium; imo ex hoc capite nihil ab illo speres amplius quam corruptionem; porro ille qui viuis remanet, ipse se ad quietem componit, ipse somnum capit, & de illo ipso nascitur: ita vt si ille non eum capiat, nullus ei deforis hunc illi possit ibnere: & quamuis dormiendo perdat sensum vsum exteriorum corporis, attamen sicut interius vita remanet & anima, haec operatur per calorem naturalem & vitalem; & decoquens vapores ad cerebrum ascendentes, tepidum ego somno suscitatus, vnde ait: ad tertiam vel quartam horam excitauit me: Talem expectatione horasperscatur. Et hoc seipsum excitare magis proprie conuenit Leoni: etenim nullus est tanta praesumens audacia, qui Leonem audeat suscitare vel mouere dormientem. Idcirco de Christo dicitur, quod ipse se ad quietem composuerit, ipseque mortis somnum accepit. Ego dormiui & somnum cepi. Quod si hoc ex ipso non oriretur, velle somnum hunc capere, impossibile foret ipsum eo adducere: fuit autem hic somnus Leonis: quia nemo poterat eum excitare, nisi ipse se excitasset: nam capti somno mortis, & obdormiscente eo quantum sufficiebat ad vices mortis suae confirmationem, ipse est qui seipsum excitat rediuuium. Exurgat Deus. Ipse seipsum suscitauit, & de sepulchro prodit immortalis: hoc enim sepulchro eius Angelus inscripsit Epitaphium: Surrexit, non est hic.

Es 36.

Attamen aliam proferamus rationem propositi nostri conuenientem. Nolumus multum quantumvis illustre, diues, pretiosum, & elaboratum, dici potest hoc nomen gloriosum, quod non viliori ledeat ignominia, quam gloria coruscet illustri; haec sit marmoreum, aereum patioque lapide constructum. Quo quantumvis sit illustre, semper huc huc cauebit Epitaphium: hic iacet talis: & illud: hic iacet, eius denotat inmutatam: nam postquam iacet, v. claus, extensus; & lapsus, quem mors in sepulchro captiuum detinet, & vinctis vinculis constrictum, quem mors depulsa, quoque ipsa pascitur. Attamen Christi mansuetum toto ore, cunctisque manibus praedicatur gloriosum: non enim fas est illi hoc inscribere Epitaphium: hic iacet: sed: Surrexit, non est hic. Si cecidit, sua voluntate a morte prostratus, vires tamen illi tales remanserunt, quibus insulam insurgens & conuersus, ipsaque huc illuc reliquens, seu interficiens, vitam ipsam auras produxit adeo floridam, vt semper de morte triumphaturus: etenim Christus surgens ex mortuis, tam non mortuus, mortuique terra non dominabitur. Ecce Deum de morte triumphatorem: esse nequit illustrior, robustior, potentior, formosior, excelsior, sanctat Ecclesia.

10. 11. 11. Qua de causa dicere potuit. Vates Evangelicus: Erit sepulchrum eius gloriosum, quibus verbis triumphum hunc explicat gloriosum. Distinguitur plane sunt rationes quas hic PP. adferunt,

Ille qui clausus lapide,
Cassidatus sub m. l. te,
Triumphans pompa nobili,
Viduo surgit de funere.

§. 5. Excellentissime per Resurrectionem Christi
Dns de diabolo triumphavit, quem in a con-
fugit, ut ipsemet D. Antonio testatur.

¶ An videmus triumphatorem, potentem adeo
ut forem, ut non sit qui comparetur ei: cum
verus sit Deus. Videamus quoniam sint illi, de
quibus triumphum agit: nam populus sit clam-
boris, quodque viribus infirmus. Indubie sunt
omnium potentissimi & fortissimi; quos mun-
dus contemnit, illi qui cunctos despiciunt, &
in triumphum ducunt arrogantissimi: *Dis-
putat inimici eius, & signavit qui obierunt cum a
fatis suis. Sicut deficiit summi deficiant. Ece.* Proh
quanta pance verbis mysteria! litteras ipsas ex-
cedunt. Duo sunt, ut genera adfertur, de
quibus triumphum retulit: quidam dicuntur
inimici, quos ipse ut tales habebat: *Inimici eius.*
Alii a quibus odio habebatur: *Qui aderunt eum;*
quoniam enim hanc videatur posse conuerti,
esse inimicem tuam, & te ostendit, tamen multum
interest disc. iminis: etenim nomen inimici est
relativum, unde in rigore tantum illis convenit,
qui se mutuo recipere odio persequuntur &
excecantur. Attamen verbum odisse non est ac-
tionem sed tantum alterius denotat partis actio-
nem: quocirca inimici Christi proprie noverunt
illi qui Christum execrantur, & quos Christus
execratur, & habent reciprocam inter se contra-
rietatem. Illi sunt duo, diabolus & mors: idcir-
co Christus diabolum appellat absolute inimi-
cum: *Inimicus homo;* & mors a Diuo Paulo di-
citur: *Inimica mors;* & a Michæa: *Inimica mea.*
Qui Christum abominati sunt, Iudeus esse di-
cuntur: nam illi Christum ut ipsam mortem
execrati sunt, sed non ipse Iudeos. Hoc suppo-
nit, nec dicitur in triumphum diabolus, mors
& Iudei. Hoc igitur expendamus.
Primo: de diabolo triumphum egit, quem
nominatum venit superatus. O quam fortem
adversarium! *Fortis armatus;* dicitur à Christo
fortem superari ab inimici, arduum hoc e in
primis & difficile, ut patet in Samone: nam
cum suis perierat deus. Pallisthym, quod cum de
scoli superare possent, utique iudum armis, ipse
tamen aliis mandibula mille eorum interfecit
Hieron. Bap. de la Naza, Tom. IV.

fortem autem viribus, armisque præmunitum,
quis aggredietur quis superabit? *Non est potestas* Job. 41. 24.
super terram; que comparetur ei; Dominus Iob
asseruit, postquam illum descripserat in figura
balanzæ per singula membra potentiam eius, cor
audaciam, animum; & hic totum ira sibi tyran-
nice subiugauerat videretur, ut Domino Deo
in faciem impudenter obiecerit: *Circuitu ter-
ram & perambulans eam:* quia secundum phra-
sim Hebraicam, imo etiam prophetam indicat
se totius esse terræ Dominum, quodque ut talis
per orbem ambularet, sicut in domo sua vel hor-
to, per illum figuratus draconem, quem Deus au-
diuit in fluitio magno facientem in hæc arrogan-
tia verba prorumpentem: *Mors est fluitio.* Exe. 29. 3.

Mors similiter tanis erat prædita viribus ac
potentia terribilis, ut ab exordio mundi, ne vel Mortis
vires manus eius evaserit immortalis quem ipsa potentia
non prosternebat: *Omnes morimur* (ait sap. en-
tissima illa Theocritis) *Et quasi aqua dilabimur.* 14.
Quo momento quis in viro concipiebatur, ino
antequam nascatur, jam mors suam in illum
extendebat jurisdictionem. Hinc factum est ut
tanta super omnes valeret potentate, ut quem
admodum ait D. Paul. *Regnavit mors, &c. etiam* Rom. 5. 14
in eos qui non peccaverunt: quæ verba his con-
formiter expendit D. Hieronym. O quam fortes
inimici. Illos optime comprehendit, junxitque
David illis verbis: *Inimici eius:* quia in se ut of-
que plenus de hominibus diuisus erat triumphus
mors ex parte corporis, diabolo ex parte animæ
& hoc ita generaliter, ut quam primum quis erat
in viro conceptus, & esse habebat, illum mors
ut suum propriæ corporis mortalitatem capie-
bat: diabolus autem animæ manus propter pec-
catum inspiciebat. Era que hoc ita venteriale, *Ps. 88. 49.*
sicut ipse David manifestat: *Quia si homo qui
vives, &c. non videbit mortem, erunt animam suam
de manu inferi?* Nullus evadere poterat manus
fortissimorum Ducum illorum, nec gigantes, nec
Reges, nec iusti, nec Prophetæ, nec Patriarchæ,
etiam si fuissent Abraham, Isaac, Iacob, Iob, &
David: mors de illis triumphabat; quantum ad
corpus, & diabolus ex parte quantum ad ani-
mam: etenim quantalibet vigerent sanctitate,
illos ut captivos suos in limbo detinebat, eo
modo quo S. Scriptura loquitur, vocans Patres
illos iustos in limbo, captivos, imo & ipse Da-
id eos appellat ipsam captivitatem: *Captivum duxit
captivitatem.* Quem locum D. Paulus explicat.
Eratque hæc captivitas illam originalis pec-
cati supplicium, tota natura commune per quod
diabolus principium accepit dominum in totum
genus

genus humanum, vt SS. Patris exponunt, nominam D. Aug. & D. Hier. & multo singularius D. Gregor. c.

Hesigitur potentissimos inimicos Saluator noster demittit, atque de illis modo triumphauit existensissimo ac gloriosissimo, illos nimirum dissipando: *Dissipentur inimici tui, Dissipare*. Prope significat quod dicitur eneuare, quando saluet aliquid suis viribus destruitur & animofitate. Vas habes vino redundans fortior, cuius vel unico haustu caput turbetur, homoque humili prosteratur etiam fortissimus; vno mense relinquat apertum aeri expositum, deseruet, ita vt vigor ille fortior consumatur, roburque exhaletur, vt jam nequeat aut turbare caput, aut corpus alterare quamuis autem in colore & apparentia vinum sit, non tamen tale est si vigorem attendas, & est aquae purae similis. Alia littera legit, *Conspingantur*. Tunc aliquid frangi dicitur quando ipso in suo esse remanente, vires illius percont, sicut dum alicui ossa confringuntur. Diximus Christi os nullum fuisse contractum: quia nullatenus euerterunt, aut damnum virtutem viresque eius diuinas: porro ipse tacta demones mortis & oia, nullo relicto confregit, vt neutri vires roburque superfuerint. Non consumptus, nec in nihilum rediit Christus diabolum, qui ricit, & in aeternum viuet ad grauius tormetorum, & iustitiam suae culpae supplicium, at tamen illi vires euerit, & iustitiam contempuit imbellis, vt ille cui contracta sunt oia, & comminuta.

Eleg. mer. sic notat D. Gregor. dixerat Deus Iob, cum in figura describens Ceti, qui Rex est maris, piscelque turmatim deglutiit, & supponens potestatem eius esse maximam, cui confecti non poterat alia terra quilibet: *Neus est super terram potestas, qui comparatur* iudicet, quod ee. am hunc grandem sic destruitur, beliam, ut hanc terribilem exploratus, atque vt talem velut palterem ligatus, ita vt quamuis fera sit ita terribilis & inuicta, possent etiam pelle ten. riores omnium max. me timida cum illa ludere, etque il ludere, velut cum pallere fune alligato. *Nam quid illud, et quasi aut, aut ligatus enim auellit iuuat*

Inter ceteras aues vultus carnis voracitate excellit, etque ferocior vngues etenim habet acutiores, quibus viscera percutitur, & rostrum quo rupes etiam penetret. Qui venatur illum, struthionum carnem ei proponit tendicula opertum fertiorem. Carnem aspiciens illam lapsus circumspicit & quasi fili securam totamque pellit, eadem se demittit, vngues illi ini-

cit, praedamque colligit: porro Saluator terrena, & capitur, potestque illam accipere accipere, comprehendere & sicut de facto conprehendit, vngues abscondit, rostrum praefundit, & vultum tradit patralis illud cadum: quoniam vultum necdum non reformidant aut exitores, sed etiam eum exhibent.

Phrasi conuanti S. Scriptura dicitur habere, *Ius auis*: hoc illi nomen Abacar impetrat in Hebraeo *Resiph*: vt enim auerit. D. Hieron. significat aem. Imo & Christus in parabola, *Imitantur* expoluit possessores, seu aues cum eum cum furripientes, esse demonia. Vultus vngues vngues habens acutissimos, & rostrum fortissimum, talibusque pollet viribus, vt ipse Dominus Iob dixit: *Non est super terram potestas, qui comparatur ei*. Scilicet illum Deus comparat, dicit, ea intentione carnem allicere, non humanitatis, per hanc laqueum abcondens humanitatem pedicam lux dicitur, haec & oculis circumspiciturque obijcit rapendam. Ille cum circumspicit attentus eam intuetur & oia facit: vultus haec Deus sit, aut non sit Deus quomodo placet: non quomodo ab Angelis adoratur? si Deus quomodo cum peccatoribus conuersatur & cum vnus ex eis baptizatur? si non qualiter illi conuersatur, & Paer cum filium suum accipit? & c. Talem hanc illi carnem obijcit depredandam, ait: *Hae est hora vestra, et praesens momentum*. Exponit se vultus dicitur, de vultu rarus iohel, vt illam suam praedam accipiat, vngues illam impetit, leuorum suorum munitio Iustorum. O quam fortiter illos munitio quam accipit capillu, legit, *et munitio signi ignominiosa*: porro produm diuina, vultus vt fortissima pedica, illa, ipse comprehendit, pedes alique conuerti: etenim per inuenit Christi, vires eius eueritae sunt contracta sunt dissipata sunt ipse vero comprehendit, illa, vultus, & illigatus: *Quis mori aut illigatus* (sic D. Greg.) *diuinitatis eius laqueum perit, aut humanitatis eius escam morsit*.

Quam primum Christus exspirauit, & in aere exalta est de corpore, manifestus illi factus est diuinitas & laqueus fortissimus, vultus cognouit diuinam, fugam cepit ad caeteras arripere tartareas, & horrendo regimine clamat illas ingreditur, foecis suis acclamat, *caeterae quae David praecinerat verba repetens, & vultum dilecti dilecti, & speris demones dilecti, illud dilecti, dilecti*. Summo vt nuptiarum uis, quasi dices tortos appellet uolentes, *etiamis eueie uobis, carneres adest ecce haec Deus*

a ser. 137.
at temp.
b p. 13.
de m. 110
N. 101.
e Lib. 29.
Mor. c. 7.
12
Lib. 33.
Mor. c. 14.
Dissipate
quid sit
nit. c.
Ab. 40. 24

Domini: notum, omnia diripiunt domos
salar polia caque pulcherrima, quibus suam
erunt: etenim ipse nois robore potentior
domum nostram ingreditur nos ligatus, &
quos quaque polia fur: aqoe lubiaturus. Illum
Rudensqoe colles insequatur, & descendit, &
eoe confellum tota illa dxmonum damnata
coloniae genuis edant horrificos, iuxta illud
Ecclesiæ:

*Genus inferni voluit,
Cum Rex ille fortissimus,
Moru confraclis veribus,
Pede coactis: tartara,
Soluit a pana miseri.*

culpam in eorum lapsibus contraxi & damna-
tione: Merito, ref: ondet D. Antonius in te ma-
ledicta concepit: orquissime prod: oetuo etenim
illos in laq: eam inducis, & impellis ad pecca-
tum. O Antoni, replicat, an igooras à Christo
moriens, & resurgens vires nihil collisas, nec
aciem gladii mei vt solebat, esse præscentam, sed
omnino habetaram? Jam dudum reusa est &
contracta, nec sum, qui sui, nam ligatus sum &
irretitus & contractus morte & resurrectione
Sanatoris ingenio, subingit autem & cum
hoc dixilla: nunc impletam est illud Davidis
oraculum: *In manus d: p: eterni flamma in faciem*
per virtutem Christi, cuius nomen est *Vinū* iuxta
illud Apostoli: *Et in h: us: Opitioe pro-*
dicit hic intellexit locum Davidis: hoc etenim
In faciem legitur alius *in vitiorum*: nam per istam
Christi Domini nostri: victoriam, plodius eius
obtusus factus est, acies habetara, vires dissipatæ
& consumptæ, ipse vero sic alligatus, vt passim
explodatur, & cum eo velut passere l gao indant
insultati: hinc eum P. N. D. Dominico nocte
quadam reprobis ille Spiritus appareret sub fi-
gura simi, mo: unios iocoseque excitans, quibus
virum Dei ab orationis studio imperoratus
auocaret: præcepit illi Dei seruis, vt accensam,
candelam arripere, eamque lucerem tenere:
cuniquo paslatim consumeretur, ipse sim digitos
adurens cepit contractione vultus, orisque de-
formatione ingemiscere, scemmatibus autem
illum excepit D. Dominicus, cum miser ille su-
gere non posset, nisi obiecta à viro Dei al: cundi
faculta e. Alias dum D. Dominicus quibusdam
monialibus Dei verbum proponeret diabolus in
forma passeris super capita earum frequenter vo-
litabat eas ab alitu verbi Dei diuertens, quod
Dei famulus eis proponebat. Præcepit vir Dei
passerem comprehendi: si bique trad: iussa com-
plentur, & cognoscens quis esset cepit eum de-
plumare magnoque cõsent: ptu pennas extrahit
quo diabolus confusus, & opprobrium non su-
stinens in vultus prorumpit horribiles, quem
demum à se abiicit, illi stricte præcipiens, vt in
infernum tenderet, & iatara reporeret, nec
amplius Dei famulas inquietare præsumeret.

*Ps. 77.
Lam. 10. 4*

*IX.
Satan pa-
sim ob-
ortus
dicitur.*

*X.
Exemplis
probat.*

*D. Aug.
L. 2. h. 1.
Povin.
Arago.
cap. 39.*

Libra: & à carcerebus illos vindicat, qui tot
causorum cœmentis anheli aduentum eius expe-
ctabant, ligat diabolom, vires eius dissipat, anti-
muerituras, vt iam velut vulnure irretitus, &
alligatus ab omnibus vulgo rideatur.

Hoc præfigurauit docuitque Deus, quando
diabolo malodiens in serpente, hoc illi malum
imponebat: *Incitatus ponam inter te, & mul-
tetur, ipse cauetur caput tuum.* Et in *isidori*
cal: one illius. Ita legunt D. Leo Pontifex, D.
Augustin, & D. Chrysolom. Mulier ubi caput
dicitur per filium suum: minatur diabolo Do-
minico: tu vero calcaneo illius strages insidias,
& ipse tibi caput effringet. Caput Christi eius
est diuinitas, calcaneum eius dicitur humani-
tas. Hæ laqueos non tenent, iudicans eum
hominem esse: is compatem, vnde aggressus est
cum ex ea parte qua hominem gerebat, & inde
inuentum illi machinatus est. Hoc autem est quod
notamus dixisse Caiphani: *Exp: au vobis, vt vnus
mortuus hauri pro p: p: uno.* Ceteram per hoc illi
cepit ei sui, & serpen: is eff: acto capite, ipse totus
effraclis superetur. Hoc doctrina docet
Catholica, post Christi mortem diabolom iam
nihil posse, nec illi permitti quæcumque vult, &
vult eam: iacere colligatum.

In ipse D. Antonio fatabatur, de quo scribit
D. Athanas, prore diximus in nostris Tradat.
Cum enim inuendos Spiritus nocte quadam
loresplendens eius pulsaret illum euocans, pro-
dicitur in factus & pigramente immense molis
sensiticiens, eomique cognoscens interrogat:
quis hic mortalium quæris inimice? Adsumunt
qui, quæstas de quibusdam tuis Monachis ex-
positurus, imo de Christianis omnibus: etenim
in quocumque similitro euentu continuo mihi
malodiocant, hoc illis obulum est maxime ver-
bum. Malodiocant diabolus. Et quam ego precor,

Zzz

huic asno pondera imponeret, & eius fortius adhuc latera fulte contunderet, cuius opera ad ministeria conuentus vteretur; hoc tantum caueret, ne vniquam à vinculis absolueret. Hoc modo seruitus donec die quodam flouium transmittens ligni fascibus onustus se in aquas cadere permisit, & cum simularet se fure præfocari, famulus fasciam dissoluit, & continuo illo manu fasciam retinente, asinus disparuit. Huic historię multas similes legimus, ex quibus liquido constat qualiter viri sancti ludant, & illudant huic iumento asinoque ferocissimo: nunc etiam elumbæ laqueum vires eius, constricæ, ligatæ & dissipatæ, prout constat ex nostris Tractatibus.

Tract. 8. §. 4. & 59.

§ 6. Optime declaratit D. Paulus rationem qua Christus de damone triumphauit, quem exposuit irrisioni.

Huius triumphus gloriam eleganter exposuit Doctor Genium: *in expoliatis principibus & potestatibus traduxit eos, dentes, palam triumphans illos in semetipso.* Verbum hoc *Expoliatis* aliqui non connectunt sequenti *Principibus & Potestatibus*, sed ad Christum renocant. Ita Diuus Hilarius. a & D. Augustinus. b qui legunt: *Exmensis se carne quasi dicat libere carnem suam, vulturi obiciens escam, id est principibus & potestatibus infernalibus, illos comprehendit, duxitque in triumphum: vel quod dicere voluit: Expoliatis seipsum carnem.* Metaphoram sumit de Crocodilo, cui maximæ vires sunt in dentibus molaribus. Irruit horrendus Crocodilus in dæcem robustiorem, cernit hunc aduententem, pallium exiit, eius se dentibus offert laniandum; agit hoc Crocodilus. apprehendit eum, at illi dactum intigit: adeo vehementem et cunctos illi dentes euellit, reddatque adeo debilem, ut neminem post hac mordere possit, tantoque exponit lubidrio, et viso tantum homine iatebras quærat se absconsurus. Hoc in Christo facinus laudatur: adolabat Crocodilus diabolus draco ille ferocissimos eum deuoraturus soculis suis stipatus infernalibus. Quid Christus? carnis suæ pallium apprehendit, illudque offert de prædanda. Sic audito Rhetorem Leonem Pontificem: *Sauereat diabolus per ministeria inductorum firmam ferui obicit, ut per eum ageret omni uis causa, in quo erat omnia natura sine culpa.* O quam totiter hic omnes iniecit vires? quanto furor debachatus est? quam crudeliter in illam de-

scripsit: quam abiectam in sepulchrum deiecit. Porro hodie eam inde educit, de ore sepulchri extrahens, quo dentes illi comminuit, vires edidit, captiuoque vendicit in libertatem: *traduxit* verbum est in Sanctissimis Literis vñatum, & significat: ac ignominie exponere & illustri, & idem est quod: *publica ignominia exponere*, vñadem exponunt Diuus Hilarius & D. Augustinus: passerculus laqueis irretitus ab alio capitur, & oculis omnium expositus, plumis detectis, & exceptus opprobriis.

D. Chrysostrum annectit illud *Expoliatis principibus & potestatibus*: etenim iudicis Apollolus Christus Dominum nostrum morte sua triumphum reulisse de potestatibus infernalibus spolia illis eripiens Sanctorum, quos in liberos captiuos detinebant, notatque verbum *traduxit* significare publicæ ignominie exponere. Sic Spiritus S. declaraturus propria malorum nomina reprobos in die iudicii potere afflicto: sic ait: *Traducunt illos ex aduerso iniquitatis suæ.* Deinde ut exponat in hoc præteritis hinc ubi declarate potentiam quod tandem conuictos exponet & ignominiam eos qui despecto conuicti illum offendere præsumpserunt, *traducunt enim tu eos.* & hoc in qui te uisum adolentiam traducit. Et huic insillendo explicat dæclarat aliquid illud quod ait. *Euangel. de Matthæus.* quando Ioseph intellexit virginem ipsam suam prægnantem: *Ioseph autem cum esset iustus, & nollet eam tradere, coepit ad Augustinum semel legit: Noluit eam conuictam ad se ad publicum exemplum puniendam conuictam, sed aut ignominiosam accusatione deuictam.* Quid *traduxit* inquit D. Chrysostrum. *Noluit dæcem tradere: quia nunquam non turperis et rebus se gessit diabolus: nam cum eum se habere esse daret, etiam quosque habuit, perdidit.* Nuncquam diabolus dæcem vidit quo sibi gratiam nec illara contumelia, despectus: Quis & ignominiam et eam describit D. Augustinus. *declarat deorsum Redemptoris ad iniecos.* Quanta conuisione replet etur tyrannus qualem dæcem adolentem fuisse Nabuchodonosor, qui cunctis exponit, & captiuos suppressit, si cum reuictandam, quem sibi persuadet amictissimum ducere captiuum, manus illi iniiceret, & in vincula conijceret, ille qui despectus habebat clanculum in illum manum iniiceret, eum suspiceret, prædama & quidem opulentiam dispereret, terram profterneret, dissiparet, palam confamam & dedecori exponeret, tyrannidem eius amictamque seuerè castigaret: Hoc à Christo per-

Col. 2. 14.
a Lib. 9. de
Trio. §. 1.
de Pa. vs
§. 111.
v. 111.
b Lib. 16.
cont. Faust.
c. 29. §. 1.
d. peccat.
m. §.
rem. §.
cap. 27.
1.
Explica-
tur locus
difficilis
D. Pauli.

D. Leon.
serm. de
Pass. Dom.
incepit.
Decursus.

Abiit diabolus, vt ipse Salmator praedixerat
 eos non armato facturus esse, spolia eius ab-
 latus arma confracturus, vires elidurus, quibus
 factus ad facior.

Theodoretus opinatur aliam hic signari de-
 clarationem: *Expulsi principatus & potestates,*
 idem esse quod David ait: *Dispersit & confrin-*
git vires eius, amissitque eum spoliare: & hoc
Triumphans in foveis, ait Origines, in aliqui-
 bus Collicibus legi: *Triumphans illos in ligno.*
 Quamvis autem praclarum hic lateat mythe-
 tum, etiam non aca: quod ait: *Triumphans illos*
in foveis: quasi dicat sibi propria virtute ac
 potentia, non subdolo, non praesidio roboratus
 alieno. Et nobis indicat Aquila illa regala in
 sua Apocalypsi, vt notatum Diuus Ambrosius.
 & D. August. n. *Exiit etenim Angelum for-*
tem nimpe Crustum (quem appellat Hias iux-
ta Septuaginta, magni consilij Angelum) cla-
uem habentem inferni: ipse namque solus por-
tas eius vedesque poterat aperire, quibus SS.
Pater vincit tenebantur, atque: Habebat eate-
nam magnum in manu sua, & apprehendit arca-
nam septem anguonum, qui est diabolus, & Sa-
tanus, & ligavit eum, per annos mille & misit in
abyssum, & clausit & signavit super illum, vt non
faciat amplius genti. Nemo melius Christi de-
clarat Heroica facinora, quatuor scilicet. Pri-
imum: Apprehendit eum, manum illi iniecit ac
pretenet in terram prostratus, sumpta metapho-
ra de iudice, qui latronem capturus habitum in-
ducit peregrinam, dumque latro omnia sibi ruta
atque rursus, manum illi iniecit, caputque plecten-
dam. Secundum: Ligavit vt iam ludere nequeat,
neq. vii manibus aut pedibus, hoc est viribus
suas pro neplectico suo liberaque voluntate:
Tertium: Misit illum in abyssum, & clausit:
hoc est in abyssu confusionis & opprobrij, qua
velit copiosus ligatque ne se possit liberare,
delectare. Quartum: Signavit super illum. Si-
gillum hoc dicimus Sanctissimam eius crucem:
notam eius pondere ac potentia continet illum
sub iudicio, & confectum: eo modo quo
quis detineretur super quem arbor corruisset,
vel lignum aliquod gravissimum, sub quo pro-
stratus iogem sceret. Hic est, quem celebramus,
triumphus eminentissimus. Proh quam sortiter
ligatus tacet diabolus: iam non est eum cur for-
midofole timeamus, sicut nec Leonem, si tuto sit
favilla alligatus: potest equidem rugire, sed
domum referre non potest, nisi illis qui se mor-
tera persequantur ei adiungere & eius se vngui-
bus in peccata voluerint, iam illum nec pueri, nec

puellae reformidant, quas cernimus & lacrimae
 de illo triumphum ducere gloriosum in Reli-
 gionibus: & extra illas: nec aliquem videas vi-
 ribus adeo debilem, qui si voluerit, eum nequeat
 irridere, victumque prostertere.

§. 7. Resurgens Christus de morte trium-
 phavit mortuam eam relinquens & con-
 quassatam.

¶ Eodem modo de morte triumphum retulit, 16
 illam dissipans, vires eius confringens, &
 in omnibus ac per omnia disperdens, vt iam
 omnibus viribus langueat, quod Ecclesia de-
 cantat.

Cum Rex ille fortissimus.
Mortui confusit viribus.

Verum est mortem manere, sed iam haud-
 quamquam mortis pollet viribus, vt scilicet occi-
 dar & disperdas, sed facta est transitus ad vitam.
 Vnde nunc mors minime de Sanctis triumphare
 quandoquidem illos non comprehendat, vt vi-
 tam terminent, sed ipsis sit, & statuitur canalis
 seu robus aquaticus, quatenus per illam vitam
 aeternam inq. resiantur: deinde mors Sancti, non
 mors modo, sed Natiuitas dicitur *Natale:* non
 enim vt moriatur, moritur, sed vt vivat in aeter-
 num. Hinc declarat D. August. quid sit *Pascha,* Epist. 109.
 notatque vocabulum esse Graecum, & non He-
 braicum, vt aliqui opinantur, nec dici *Pascha* a
 patior, verbo Graeco, sed significare Transitum. Vnde di-
 licet hoc confirmare ex prima eius institutio-
 ne, quae refertur in L. Exodi. Porro D. Aug. Pascha-
 tantum confirmat illo, quod dicit D. Iohannes de Exod. 12.
 Christo, de quo Pascha celebratur quasi quod-
 dam praebulo, dicit: *Ante diem festum Pascha,* Ioa. 13. 1.
sciens Iesus, quia venit hora eius, vt transeat ex
hoc mundo ad Patrem. Hoc erat illud Pascha,
quod transitum hunc praeparabat, e diuino qui-
dem consilio: nam id quod per mortem suam
& Resurrexerat: nem erat effecturus, dicit, hoc so-
re quod: mors canalis futurus esset & transitus
Ex hoc mundo ad Patrem. Et huic conformiter
expendit quod dixerat Dominus: Qui credit in
me tranjiti de morte ad vitam. Et quamvis opi-
nentur multi per nomen mortis hanc vitam in-
telligi, quae mors potius dicenda est quam vita,
porro etiam dicere voluit. De morte id est per
mortem. Erit illi mors tubus seu transitus ad vi-
tam: vnde iam mors quassata & confecta lan-
guet elumbis, quam vt talem iam Sancti non ti-
ment, imo ardent exoptant, multique eum D.
 Paulo

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

Epist. 3. Paulo aiumt vt apposite notauit D. Hier. *Cypri*
Philip. 1. *dissilius & esse cum Christo, Et sibi vivere Chri-*
22. & 23. *stus est & mori huc sum.*

Nunc igitur illi omnes illudete possunt,
quasi terra deuicta & conuicta, illudque Apo-
stoli ei obijcere: *Aborsus est mortem in victoria. Vos*

1. Cor. 15. *est mors in victoria tua. Vos est mors stimulus tuus*

In e. 25. *Verbum hoc Aborsus est mors in victoria: credit*

1sa. 25. *D. Hieron. fumi ex illo loco Hsai. xvi. Propheta*

dicens Domini nuni recia laqueosque contraflu-

tum, adiungit: Præcipitabit mortem in sempiternum.

In Hebræo habetur verbum Bal' q' quod

inter alia significat: Dissipare & confringere quod

conuenit huic Dauidis: Dissipentur aut confin-

gantur inimici vt declaratum est. Notandum ver-

bum illud: Præcipitabit mortem: etenim vere per

mortem suam & resurrectionem illam in aby-

ssum inferni se cepitavit, vbi mors vera mors

est. & operatur, & operabitur vt mors in illis

condemnat, de quibus prædicat Psaltes. Mors

1sa. 48. 13. *deposuit eos. Porro hic virtus non viget mortis,*

sed ipsi tantum, quibus vincula dissoluit qua nos

detinent & morantur, quatenus ad æternæ vitæ

gaudia transeamus. D. Irenæus aniam nobis sug-

gerit insigui alteri considerationi huius verbi

Lib. 4. com. Aborsus est mors: conuenit enim illi quo vsus est

her. 5. 11. D. Petrus: Deglutens mortem q. d. Christus Re-

demptor noster mortem deglutit quod ita di-

21. *citur, n. n. tantum vt indiceret, quia in facili*

hæc fuerit Christo victoria, mortisque permissio,

quasi haustum aquæ absorberet: sed etiam vt in-

signe declararetur mystetium, quod, ni fallor, hi

absorberet duo Apostoli Petrus & Paulus in his verbis cõ-

siderant: dum enim Redemptor noster in cruce

penderet, ascendit mors velut coluber ardorem

fortium quam vt Christus vidit ascendentem in-

clinavit caput: Inclinato capite, etiamque ore in-

1sa. 19. 30. *cepit: Emitit Spiritum mortuus est, mortem ap-*

prehendit, & inter dentes illi ossa confregit, vi-

res enersauit, deuorauit, deglutit, sicutique mi-

rabili mystetio incorporauit.

Cum mors in mundi principio ad vitam ho-

minis accederet in paradiso, nullam acriter com-

moruit, & mutauit in mortem, illi mortis dedit

quali a res, vitamque reddidit mortalem. Maiori

nunc efficacia vitæ accedens omnipotens, & per-

uolentiam, Christus nimirum ad mortem (ve-

ritus enim accessit ipse ad illam, quam illa ad ip-

sam hoc namque est absurdum illam & deglu-

tere) potuit illam alterare, & in vitam transmu-

zare, nec non talem reddere mortem, vt iam non

occidat, sed vitam tribuat, si que illa ipsa tran-

situs ad vitam immortalis. Hoc factum est in

victoria: quam Christus mortem oppretit & re-

surgens de morte conuictus est. Dio. Chrysostomus

Theod. Theoph. I. & Euthymi emetique Genesius

SS. PP. & inter Latinos D. Aug. saepe non legitur: *In*

victoria, sed in victoria q. d. ad victoriam

& triumphum nedum Saluatoris, sed etiam in illis

nos cum pariter obdormimus, nobisque mortem

& iam nedum illam exhorretam, sed saltem in

opprobrio excipimus & irrisimus, cum Apostolo

lo vateque illi exprobrautes. Vos est mors stimulus tuus

Vos est mors stimulus tuus? Quid ego tantum

o mors occidendo. An D. Petrus occidit per-

teudisti: num D. Paulum inuicem D. Andriam? Non

non illos occidisti, quinimo viuunt & vitent in

æternum: sed ipse scela fuit & traditum ad

tam immortalem. Ingens hoc beneficium

numque & fauor Saluatoris pro quo gratia A-

postolus Deo gratias reddit immortali

autem gratias qui dedit nobis victoriam per Iesum

Christum. Nobis autem in cumberet hæc me

bo quotidie profertene non illa D. Hieronimus

qui largiter de his postquam discussit, cum

dem huic extello gratias referens reimpulsi

in hæc verba concludit: Gratias tibi Saluator

agnus creature, quæ tam præstem aduocatum

nostrum, dum occidit, occidisti.

§. 8. Gloriosa triumphus Christi de

deu, æterni machinas, vt famam dis-

sent.

Non tantum humani generis allector pro

Resurrectionem suam de illis triumphauit

inimicos, sed etiam de illis, qui ipse

odio mortalit. excrebantur: Fugant qui

enim à facie eius. Sicut agerit sumus, de

Verbum deficere in Hebræo est N nephil quod

significat: Propellere, actio hæc venio propria est

turbulento ac vehementi, quando iunior ag-

tar nebulosum. quæ sic d. spertit, vt

in auras dispercat. De Iudæis iungunt: illis

nec diu fuisse eos, quos Christus habuit im-

micos: cum non tenent ad perendum eis,

sed lucrandum, nec eis opera ostenderit nisi

sed patris erga filios. Ille ablit vt eos odio

stus prosequeretur: imo potius benignus

bat, vocabat, suaque inuitabat misericordiam

non clamoribus vociferabatur, nunc. Pomo ad

me omnes: alias: Qui strit, quem ad me

iterum: Hierusalem, Hierusalem inimica prophe-

tis, tu enim illa reprehenderis, quæ propheta

odisti: non illi te: cum eorum nunc habitum

eo collimat, vt tibi beneficijs facerent,

non autem est multo feruentius: Quare vo-
 luit congregare filios, qui ex admodum galina con-
 gregati pullos suos sub alas, & noluisse? Tu illa es
 cui bona deficit voluntas, mea vero feruescit ar-
 dentius: Ideo congrue de illa David; Qui
 odierat eum, illos merito comparaueris fra-
 tres Ioseph; cum enim ipse, fratres dili-
 gere, & amulceret & beneficiis demerere-
 tur, illi e contra; Odierant eum, n.e poterant
 ei quicquam prodesse, & dicebant; Venite,
 occidamus eum, unde illos Regius I salm de scri-
 ptis in persona Christi, verba illa prouult, qua
 Saluator ipse retulit; Odo habuerunt me genti-
 les. Illos igitur, qui odierant eum deuicis, con-
 fudit, in fugam expulit, eorumque subuertit
 machinas sicut fumum dissipat, venus sic vt in
 aera euascat, & sicut cera vbi a facie ignis
 liquescit. Quam nebulosum excitatum illi fu-
 mus quo Chistum conati sunt obfcurare? Po-
 terant in propterea & superbia, qua iustis re-
 obdiant, eorum ut effunderet, comparat Saluator
 inter elegantem fumo. Quando duo illi poten-
 tissimi Reges irruerunt Rabin Rex Syrie, &
 Thacee Rex israel contra Hierusalem a deo co-
 piose milium exercitu, vt narrant S. Textus ta-
 m Regem totaque urbem inualit, tremor qua-
 liti ipse exposit; Comotum est cor eius, &
 cor populi eius, sicut mouetur ligna flauis a
 Jura venti. Et quamuis Rex ille reprobus; esset
 & sacrilegus Achaz; porro quia de familia erat
 David, & us ac ciuitatis assumpsit sibi Deus pro-
 tectionem, & vocato ad se Ihsa ait illi; Vade
 ad Regem & dic illi; Nolite timere, & cor tuum ne
 formidet a diuina caudis visionum fumigantium
 formam. Eleganter thiones eos appellat fumi-
 gantes, nihil enim ita quod formosum est ac
 pulchrum fulgine obfcurat ac fumus; tenebræ
 nullo omnia obubulant ne videantur, nigroque
 illa obducunt velo, verumtamen eorum non ad-
 haret obfcuritas, nec oculis sunt infesta aut do-
 loiosa, sed fumi caligo nec in cetera cooperit
 in super nigra illa coagulatur fulgine, vt pa-
 teat in bananis; imo & vbi lampadis, fumus ac-
 cedit, deinde molestus est fumus oculis, eos de-
 luit, repleret lacrymis, vt nedum ex parte
 sua rem obfcurat nigra eam contragens superfi-
 cie, sed etiam ex parte oculorum, illos infi-
 cit, & ad lacrymas euadens amariores. Ni-
 hilominus nihil ita facile dissipatur & euane-
 scit, ad vicem enim venit statim totus euane-
 scit. Hoc quo Reges illi faciebant qui accen-
 derat arat contra Hierusalem, nam super-
 be lux, fistas, pompaque fumo; atque

copiosius suis militum legionibus instructi vi-
 res Hierusalem obfcurabant; quæ respectu
 tantæ potentæ quasi nullæ videbantur; pariter
 etiam oculis Regis ac ciuium lacrymis opple-
 bant ex timore quo Regem cuiusque spetelle-
 bant.

Porro Deus ostendere voluit quanta facili-
 tate omnem illam arrogantiam, excretus, &
 machinas dissoluere, ex nimium, qua sumus
 densissimas, & obfcurissimas dissipatur, quo
 tota obducitur ciuitas quod vnus tantummo-
 do fit ventu spiraculo. Erant qui Chistum ex-
 erabatur, vt thiones fumigantes, thiones vi-
 rides præ malicia, odio & rancore succenti.

IV.
 Fumus
 excitat. s
 à ludæis.

O quam ipsum illi fumum excitatum: Salua-
 torem capiunt, ligant, trahunt per tribuna-
 lia atque vt nequillimum omnium latroem à ludæis
 medium inter duos qui tales erant, crece su-
 spendunt ignominiosa. Per hoc tantis obuo-
 lunt eum tenebris, qui ipsa erat casti gra-
 tissima pulchritudo, vt ipse Propheta vix
 eum cognouerit; Considerauimus eum despe-
 ctum, & nouissimum visum, virum dolorem,
 & scientiam infirmitatem. Et, unde nec reputa-
 uimus eum, sic vt afflictio Iob videatur confe-
 rendes, quem ita manus artuit diabolica,
 vt eum amici contuentes intimi, haudqua-
 quam, quis esset, agnouerint; Cum eleuasset
 precul oculos, non cognouerunt eum. Sic ab illo
 felici mutatus statim difformis apparuit. Illa
 eius opera tantopere splendentia cunctisque
 clara, quæ solem fulgore suo vincerent, vel-
 lut obfcurata languabant; vt ante diximus. Apoc. 9. 2.
 Simile quid vidit Diu. Iohannes. Et ascendit su-
 mus patris formæ magna, & obfcuratus est sol,
 & aer de fumo puti. Et satis patentes sol hic
 ostendit, hanc se sentire caliginem, quandoqui-
 dem Chistum in cruce suspensio; Obfcuratus est
 sol, & tenebra facta sunt super omnem terram.
 Luc. 23. 44

Super hæc omnia sepulchro traditur, quasi
 perpetua in terra sepulchro obliuione. Quam
 lais & triumphantes accedunt sacrilegi Pila-
 tum, Domine, recordari sumus, quod scilicet ille
 dixit adhuc vivens, post tres dies resurgam. Equi-
 tiam æterna faceret caligine conelusus num-
 quam emergendus. Vt autem fumus hic erat
 a deo spissus ac condensus, ex pitorum omnium
 oculis lacrymas elicuit vbeterrimas, fleuit Vir-
 go Virginum, sic vt nullus alius, plorauerunt
 Apolloli, genuit Magalena, plauerunt
 sanctæ mulieres, lux etiam viri illi nobilissi-
 mi Ioseph & Nicodemus. Negare nemo po-
 tuit

18

IV.

Isa. 53. 3.

Iob. 2. 12.

Apoc. 9. 2.

Luc. 23. 44

Matt. 28.

632

148

test sumi huius malitiam, cum & ipse filia Hierosalem ita amare fleuerint, ut ipse Dominus ad eas conuersus de lacrymis earum fecerit mentionem. Ingens vis est sumi eorum q. i. oderant eum: iam enim sibi ad votum omnia successisse persuadebant, nimirum: ut Non memoretur nomen eius amplius. Ceterum o praeclarum triumphatorem, Fugiant qui aduernt eum a facie eius, sicut desit sumis, desistant. Converte dux inuidiosissime vultum tuum ad mundum: Exurgat Deus: de sepulchro surge relictus. Et sicut oriente sole aues nocturnae formaeque diffugiunt. Fugiant qui oderunt eum a facie eius, dissoluantur machinae, fraudes detegantur, proditioes dissipentur, dolique tuae gloriae, resurrectionis & triumphi stari confringantur. Ad perpendiculum hic quadrat illud Salomonis de tempore quo nubes exurgunt condensae, ac soli caeloque tenebras offundunt: etenim aperiendo thesauros suos, ventosque educendo cunctos disperdit & annihilat: Qui educit ventos de thesauro suo. Apertis sunt thesauri, & euolauerunt nebulae quasi aues. Quam praclare patuit hoc in gloria Domini resurrectione: eo namque modo nubes omnes dissipatae sunt: etenim quotquot Iudaeorum peruersa excitatae iniquitas, quibus Christi Resurrectionem obtenebrarent, illas fuisse constat, quae liquidius certiusque de illa reddidit testimonium.

§. 9. Praefiguratus fuit Christi de Iudaeis triumphus, in triumpho Samsonis de Philistinis.

Subtiliter expendunt D. Aug. & D. Gregor. gloriosum hunc Christi Domini nostri triumphum de Iudaeis obrenum, nobis insigni prerogativa descripti in a Spiritu S. In illo triumpho quem Samson retulit de Philistinis. Creauit Dei omnipotentia virum hunc toto orbe vulgarissimum et expellam Christi Redemptoris gereret figuram. Praeuenit illum in conceptione sua, utique miraculosa de matre sterili, per Angelum annuntiatam illi dicentem: Ecce concipies & paries filium: vir erit hic illustrissimus, Deo consecratus, populique sui saluator: iam enim liquido consistat quam congrue in hoc Christi praefiguratae conceptionem. Inno & nomine ipso Saluatorem nostrum expressit: Samson namque sol dicitur, quo Christus proprie nominatur: Ego sum lux mundi. Terribiles in eum Philistinae commouentur persecutiones, & ali-

quoties libere se permisit ab eis fustibus laqueo, plenamque concessit quaelibet agendi libertatem; verum dum illi sibi perisiderent eum iam superatum corruisse, canonicum scripturae, vnico victu laetitia impetu tuos, quos distugit ut limi stuppam, liber: casus, illi vero robore confusi, & perterriti turpem in fugam expelluntur.

Particulariter autem trinit D. August. an quo sumpturunt D. Gregor. Pontifex & Abba R. petrus, & ac alij quod conuig in ciuitate Gaza Postquam irrita saepe labore conati sunt eum apprehendere, laqueis dolisque interire ei paratis, emansus tamen super retia pomere euasit, tenebras eorum nalo suspexit, tandem ciuitatem ingreditur Gazam diuertitque ad meretricem, quam S. Scriptura nominat meretricem, quo nomine duo in Hebraeo significantur hospita & meretrix, ut desunt Lyran. Nonnulli credunt mulierem hanc fuisse hospitam, sed plures arbitrantur fuisse meretricem, & nec illos censentur D. August. D. Gregor. & Abba Rupert. Lyranus autem sustinet verumque esse, quod satis frequens apud quosdam habetur natio: quinimo quantum intelligo gloriolae fuisse meretricem, alio vero Samsonem in illa negotium non habuisse, nec meretricem fuisse, quod indicat sic ex textu S. colligitur, sed eo diue, tulle, fornicaria, in quo patet insignitam fuisse: Philistinae quam primum docentur eum intelligunt ingressum, per gaudium subdit, custodes adhibent diligenter, portas occultatae ciuitatis eorum apponunt militum uigilantiam eum custodientem, itaque credendum est Samsonem publice diuulgant, eorum illum modo non posse manus euadere, actum est de illa iam nostris gaudemus desiderij votisque factis, ut se ipsum a fornicis exeat, & cum praenens portas apprehendit, carceribus reclusus, postea erui, domoque liber egreditur, pedes autem miseres perterritus, confunduntur rauntque exanimis: quid modo Philistini prodore nimio confunduntur, quid filia carnis ignorant, consilia eorum dissipata languescunt, ridetur irritae cogitationes. Ecce in hoc triumpho loquitur D. August. Christi triumphum de Pharisaeis. Quoties eum illaqueate, capere & occidere studuerunt; porro quando ex illam sententia facinus credunt feliciter interitum, tum eo turpissimos confusant & detestantur.

Hier. 11. 19.

V. Nullo negotio dissipatus est.

Pf. 114. 7. Excl. 43. 35.

19. Serm. 107. de temp. Hier. 21. 10. Inaug.

Iud. 13.

104. 8. 73.

et compositum est in Nazarenis illum de mon-
tis supercilio precipitare conantibus, & Princi-
pibus dum ministros suos mirant à quibus vin-
ctus capitur, & in Pharisæis loquens illi ten-
dentibus: *Pi caperem eum saltem in sermone.*

Ceterum tandem ut trophæum obtineret per-
illud, ipse motu proprio Gazam ingreditur.
Cotra hanc, et Rupertus et edimus, petteriam in-
dicat Pharisæorum nequitiam. Verum est Phi-
lithim habuisse quinque ciuitates Azorum, Ga-
zæ, Alcalon, Gein, & Accaron; porro ceteris
malitia superior erat Gaza, quod probatur: cum
enim Dominus per Prophetam Amos suam in-
dicare vellet aduersum Philisthæos indignatio-
nem, ab eorum non meminit ciuitatum nisi solum
Gazæ, significans quod quamuis Pharisæi mul-
ti reputarentur voluntariè & peruersè sceleri-
bus, principalis tamen arguuntur fuisse malitiæ:
non enim ex ignorantia aut infirmitate, sed ex
meta animi malitia peccauerunt, quod optimè
nomen indicat Gazæ, quod signat ex mente D.
Hieronymi, rem fortem, nec illum fuit fortis
peccatorum ista malitia Iudæorum, qua de causa
vocatur à Deo eorum peccata, fortia, vt ipse
ex malitia perpetrata: *Cognoui fortia peccata ve-
stra.*

In hanc urbem ingressus est Christus, quan-
do ipse in perfide se Iudæorum malitiæ tradi-
derit, vt quælibet in eum agerent: hoc indica-
uit, quando ipsa captiois suæ hora, Iudæis ait:
Hæc est hora vestra, & potestas uestrarum. Ci-
uitatem hanc ingressus est: quia facultatem lo-
cumque dedit, vt nequitia eorum qui oderant
eum, suam aduersus eum omnem malitiam ex-
plicit, O quid effecerunt? Imo quid non effe-
cerunt? Imaginari non possumus tormenti pec-
catorum genus, quo non illum affixerunt. Ca-
pillis, capillos euellunt, alapas impingunt, exhibi-
lant, lignis conspergunt, flagellant, coronant spi-
nis, crucifigunt. Tandem illustis ille Samson
adher subintrat mulieris & hospitiæ & meretricis.

Quænam, obsecro, hæc mulier? Non video quo
modo Spiritus S. aptiori hieroglyphico mortem
quæritur, quam sub nomine & titulo mulieris
hospitiæ & meretricis. Est mors hospitiæ: cun-
ctos etenim in domum suam suscipit scilicet se-
pulchrum, nobiles, vulgares, diuites, pauperes,
græulos & suagnos: *Vbi constituta est domus om-
ni uiuenti*, ait veraciter patientissimus Iob. Sicut
autem hospitiæ cunctos in ædibus suis excipit pe-
grinos & viatores, non vt ibidem semper ma-
neant hospites, sed vt foras egrediantur cum ne-
gotia sua ibidem agenda perfecerunt: ita mors
liberos Regi. de Lazaro, Tom. IV.

omnes recipit in sepulchro, non vt in æternum
homines ibi permaneant, sed vtque dom, quæ
in mundo agenda sunt, perficiantur, id est vtque
ad extremum diem iudicii.

Est etiam mors meretricis: etenim ingressum
domi suæ præbet omnibus, vt omnes vniat, fa-
ciatque corpus vnum & rem vnam secum: hoc
enim, ait Apostolus, agit qui cum meretrice co-
pularur: *Qui adheret meretrici, vnum corpus ef-
ficetur.* Hoc mors efficit: nam omnes in do-
mum suam id est sepulchrum recipit, vt omnes
sibi coniungat, & vnum cum suo corpore corpus
efficiat. Videre licet virum stemmate illustrem,
opibus præditum, formâ venustum, viribus ro-
bustum domum mortis ingrediendum; sepul-
chrum scilicet: in illo constitutus, illico corpus
eius vnum cum corpore mortis efficitur, viua-
que figura eiusdem mortis. Domina, iuuentus,
tenellus puer, fortissimus miles, Princeps pol-
lens imperio omnes ædes huius intrantes mer-
etricis ita vnum cum illa corpus efficiuntur, vt
non appareant nisi eiusdem mortis corpora, cal-
uaris, cranis, costis, tibus, hoc enim corpus est,
quo mortis corpus exprimitur. Domum hanc in-
trauit insignis noster Samson libera sua ductus
æraque voluntate: non enim satis potentes
erant omnes Pharisæi vt illum eo introduce-
rent, sicut nec Philisthim vt concluderent Sam-
sonem, si ille proprio motu intrare voluisset;
quamuis enim realiter vereque mortuus sit &
sepulchrum ingressus, ipse tamen per semetipsum
intrauit. Quandoquidem nunquam mereretur,
nec sepulchrum ingrederetur, nisi ipse propria
voluntate se morti traderet, vt sæpe declarau-
mus. Ingressus est domum meretricis, non vt
cum illa coniungeretur, aut vnum cum illa cor-
pus efficeretur; quandoquidem corpus eius fu-
turum non erat corpus mortis, nec cranium;
nec corruptenda caro, vt manerent ossa sua &
cranium in forma corporis mortis: iam etenim
scriptum erat: *Non dabis sanctum tuum videre* Ps. 115.

corruptionem: Tantum intrauit vt in hospitium,
vt velut in domo dormiret aliena, id est som-
num mortis dormiret tanto tempore quo decre-
uerat, tribus diebus & noctibus. Non ita plenè
satisfactum fuit Philisthæis nec tanto gaudio iu-
dæorum, quando Samsonem viderunt domum in morte
ingressum hospitiæ, sicut Pharisæi quando Chri-
stus mortis ingressus est hospitium. O quam a-
tripulacres, excitati hilaresque ouarunt mortuo iam diu.
Christo & sepulto! iam sibi persuadent illum
quem tanto timore odioque persecuebantur, ex-
terminatum, se verò victoriâ pectus triumphan-

1. Cor. 5.
16.

IV.

te; atque vt suam sibi triumphum securum eorumque confirmarent, ad portas custodias adhibent diligentes.

13. 21
V.
Custodes sepulchri Iherosolymorum.

Et animo Palatum adierunt, dicentes: Domine mi. *Recordati sumus, quod saluator ille dixit ad hunc vinctus: post tres dies resurget.* Vtget necessitas, vt vigiles & quidem potentiores ad sepulchrum stantur. Fiat ita, respondet Palatus: cohortem eligite turmanique vobis gratiam cuiusque negotium serio confidatis, & eas vigiles adhibete, fecerunt hoc illi gaudio magno valde sublimes. Porro ter magnus ille Samson postquam somnum mortis dormuerat, quod vtiq; necessarium fuit & promissus conforme, die tertio ad primam solis auroram, se ipsum excitat, & propriis viribus allurgit ipse redimitus: *Exurgat Deus.* Posteaque distingens prodit victoriosus: Postea, vt ex SS. patet licet eris potentiam, robur vireque significant eminentiores, hz namque communiter ad portas stantur quo tempore bella vel peri ula imminenti manifesta. Sic Rebecca optavit fratres eius: *Possidat semen tuum portas inimicorum tuorum.* Et eadem phraasi Saluator nollet portas appellat inferni, potentiam vireque diaboli. Cardinibus euulsi Redemptor portas hoc est vires, & ligamina mortis, totamque inferni potestatem, seras, veles, & vincula distrepit, vt occidete ei liceat: *Construit portas aereas & velles ferreas confregit.* Et hoc ipsum Ecclesia canit: *Mortui confracti viribus.* Allurgit de sepulchro gloriose impassibilis & immortalis, perterritis tot tamque robustos milites sepulchri custodes metu confertatos: etenim ille aduolans Christo resurgente, Angelus tantu repente gloria resplendit, iudicium praeferens triumphi Domini sui Iesu Christi, vt ad eius conspectum horrore magno milites extimuerint: ait enim euangelista: *Pro timore eius exterriti sunt custodes & facti sunt velut mortui.* Per hoc Pharisaei ac Iudaei pudore confunduntur, inopes haerent consilij, nouo timore commouentur, & suas dolent contractas machinas, vires elisas, diligentiam exploram, & instar fumi dissipatam, illiusque de platerio compleri: *Sicut desisti sumus desicant &c.* Finem in ponit D. Gregor.

Gn. 14.
60.
Mat. 16.

Pf. 106.
16.

VI.
Pharisaei confunduntur.

D. G. A. X.
De. ad. ad Samson media nocte non solum exiit, sed etiam resurgens, non solum liber de inferno exiit, sed & ipsa etiam claustra destruxit &c.

§. 10. Impletur oraculum Isai, quod Dominum uitem procurabit ad Christi mortem quod Ioseph ab Arimathea.

Dilucidè hæc omnia vates peritiam Euangelicus Isaias illo capite, uno cunctis Sanctorum iudicio Euangelista magister detur, & praeceptorum commentator, quos praefatus Propheta futurorum. Postquam singillatim ea quae Christi concernunt Palatum, eiusque descripterat circumstantias, haec subiungit: *Et habet impius pro sepultura, & dicitur pro morte sua, et quid iniquitatem non facit &c.* Hæc uerba nostrae conformiter interpretatur declarat Tertullianus legitima quidem interpretatione, sed D. Augustinus adhuc apertius notatque primo: Prophetam, quod primum fuit, ualuisse posterius, & quod postremum fuit, primo, ordine praefato: nec non eorum uerba uulgata le Rio habet in singulari: *Disiuit*, legit in plurali: *Disiuit*. Vt Paer peruenit ingenitui morientis in cruce declarat innocentiam, duo praedestinant: unum pro morte eius, & alterum pro sepultura: licet utrumque uolum solummodo uideatur, non sic tam est, sed duo sunt plurimum distincta, magnitudine mysticis sacramenta, nec minoris gloriae dignitatis. Pro morte sua dedit *Disiuit*, nempe Ioseph ab Arimathea, quem Euangelista hoc nomine proprio compellit: *Sicut dicitur uer ab Arimathea.* Erat uir dignitate ualens, cuius, ab alio Euangelista dicitur *Nobis in Decano*, id est supremi concilij Senator, quem uocato D. Gregor. Nyssen. uocat fidelem illum consiliarium, & honestum illum Senatorum: *Quis que uir tantu mentis praeditus uoluit, vt in concilio aduersus Christum coacto, ut in concilio toto furore, atque maliciae suae impetu repugnabant, ipse nullatenus consentiret, immo iohannem & expressè inuictis eorum oblatibus magister: hoc etenim Lucas Euangelista testatur: *Eccè uir nomine Ioseph, qui erat decanus, uir uerus & iustus: hic non confeserat consilio & uerbis eorum.* Quam uir meritum, uisq; dignus sic ut uel in eum nostris oculis contemneremus: *Ecce* Fidei integra consiliator: nam propterea credit D. Hieron. Damianem platonem suum inchoasse ab eius laudibus, atque de eo cecinisse in primo Psalmo, qui incipit: *Quis uir qui non abis in consilio &c.* Similiter etiam de epibus praepotens: *Homo alius*: nam nec quidam*

dem sententia nomen illi adscribit, quod anti-
quitas inscriberebat, qui modo magnates &
principes appellatur, quos Hispani
dicunt dices. Quod si pluraliter legamus Di-
ces, Hic aduocum cum D. Augustin. Nico-
laum, qui scripte dices erat ac nobilis: Princeps
Iudaeorum, ut et duo sunt, vnus dices & illustris
in ista seculis, alter autem in Ecclesiastico:
& si hic Senator sit opulentus, alter vt Princeps
honoris Iudaeorum.

Placet modo considerate quidam dices ille
pro morte Christi contulerit. Multa profecto
Primo: Pilatum adire, & intrepidè petiit sibi
corpus dicit Saluatoris. Secundo: constanti ani-
mo, nihil eris tibi in Iudaeorum, funera
sua et bone honoris a, imo sepultura tradidit,
ita multo pondere n. yrbæ, aloës & vnguenti
p. etoû conditum S. eius corpus linteo involuit
manifestissimo, factumque aduoluit ad ostium mo-
numentum, itaque hoc ad eum spectabat, atque
ad hoc illum Dominus praeordinarar, vt ageret,
quod fieri ratio suadebat, vt mortuum suum cor-
pus sepulchro reconderet. Ecce quam ad litem
oraculum ho. impleatur. *Dabit dicitem pro
mortu suo.*

Secundum à Patre statutum hoc erat: *Dabit
impis pro sepultura.* Iudaei hic notantur: etenim
crefcente eorum contra Christum imp. rate Pi-
latum ad eum custodias postulantes sepulchro
constanti. Hae omnia Deus praeordinauit.
Quam in Rati & Christo invidentes Pilato lo-
quuntur: *Optima, recordati sumus, quod seductoy
is. Iste ergo custodiari sepulchrum.* O ferocia
animas animalia, quae vidit Ezechiel quae vola-
bant alis plumis reuertis, & de se fulgura & hor-
renda explodabant tonitrua, habebantque sub
ails unguas, ita vt ala non moueretur, nisi secun-
dum dispositionem, aut permissionem manuum.
Animalia crude sa vestris volate cogitationibus
& machina iombus, postulate, praeribite, praer-
tebite, et eum Dei manus tendit: etenim si
custodes petitis se, ulchri cum impie ate, hoc
ipsum est quod Deus summâ disposuit sapientia,
vt sceret ad vestram co. fusionem, quo velut fu-
turus in aere deficiatis. Oculos comite in id
quod dices agni pro morte, & impij pro sepul-
tura, & pronuncia hic inuenies notanda, cuncta mi-
seris plenè mysteris.

Primum sit, id quod per dicitem pro Christo
dicit de morte sua prouiderat, fuit alienum sepul-
chrum: erat etenim proprium Ioseph, atque si-
sepultura b. ysi extraxerat: vnde Christus in sepulchro
conditus sicut alieno. Secundum statuitur illud

fuisse nouum. In quo non-tum gossipiam positus
erat. Fuit inquit D. Ambrosius a & D. August. b a Ser. 38.
sepulchrum venter virginis, de quo Christus de sepul-
chro Da-
nalsimus erat immortalis, sicut de Virgine na-
tus est mortalis. Tertium notetur non fuisse
sepulchrum defossam in terra, nec de lapidibus b Ser. 13.
sedas aut terreis extractum, sed de petra exci-
sum, non deorsum subus terram sed alius ele-
uatum instar abaci: talia quippe solebant esse se-
pulchra Iudaeorum. Quartum consideremus:
vinctus fuit permagna myrrha & aloës abun-
dantia: nam positum desuper linteum funera-
le, eius corpori sicut gluten fortissimum coagu-
latur. Quantum perpende: conclusit illud &
obstruxit L. xo magno nimis, instar rupis: *Saxum
magnum*, ait Euangelista Mathaeus D. vero
Marcus *Lapù magnus valde*. Hoc dices ille con-
tuit: *Pro morte sua*. Veniant impij: *Dabit im-
pius pro sepultura*, & cum modo sit sepultus, cu-
ram gerant sepulchri: postulent à Pilato custo-
dias, & Deus ordinar, vt illis hoc conce datur,
ipsique tales eligant, quales voluerint: *Habere
custodiam, ut custodiat sicut scitis*. q. d. eligite vos
quos placet milites, vobisque qui satisfaciant,
quibus negotium hoc fidatis, & illos statuite ca-
daveris custodes, quo meliori modo scitis, & ve-
strae conformiter intentioni. Non hoc illis satis-
facit, insuper & circumquaque signant sepul-
chrum, quod vt opinor à Dario Rege d'adicerunt:
qui vt securam uramque redderet leonum ca-
ueam, ne quis Danielem extraheret, vel ei no-
ceret, lapidem eius regio obsignauit annulo. Val
improbi proditores, hae vobis omnia aduersan-
tur & obfundunt, & hae vestrae cogitationes Deo
militabunt, vt eius tantò patientius consistet Res-
sur ectio, ac vestrae machinationes instar fumù
dispentur: hoc etenim optimè callebat illa:
quae dixit: *Deus scientiarum Dominus est*, & ipsi
preparantur cogitationes. Omnes vestrae cogita-
tiones ac intentiones Christi ferunt, & Resur-
rectionis Domini ex preparant argumentum.

Primo: quod Dominus conditus fuerit in se-
pulchro alieno, licet secundum D. Ambros. a & a L. 10. in
D. Augustin. b praeferat, mortem non fuisse illi
propriam, sed alienam pro nobis scilicet, tamen
etiam ostendere voluit, quod n. odio ten. pore
in illo sp. lrus iaceret. Vir genere conspicuus
ad haec accedens ciuitatem, paucisque in ea die-
bus habiturus, propriam non edificat domum ad
quam se recipiat, sed sumit aliquam amico suo
propriam. Qui vero hic fixam habiturus est se-
dem & quasi in terra propria moraturus, in-
stam est vt paret sibi domicilium. Omnes ho-
mines

Mat. 27.
60.
Marc. 16.
4.
1. Reg. 1.
3.
a L. 10. in
Luc.
b Ser. 133.
de temp.

mimes longo tempore morari sunt in sepulchro : *Donec avertatur calamus, non enigilabis, nec conflagres de somno suo* (loquitur Iob) ubi *constituta est domus avari viventi* : quod D. August. subtiliter expendit declarans illud : *Sepulchra domus avari illorum in aeternum* : Vnde possunt debentque homines sibi effodere sepulchra, & hoc quanto sunt auctoritate digniores tanto incumbit illis haec edificare studiosius, ut Iob affirmat de Regibus : *Qui edificans sibi solitudines* (id est sepulchra : quia solos ibidem illos relinquunt) nec aliquid sibi quisquam debet cenere magis proprium, quam sepulchrum. Quocirca Abraham magnus ille proavis credentium, licet intelligens se peregrinum esse super terram, noluit in illa possidere vel passum pedis sibi proprium, ut notat D. Stephanus : *Nec passum pedis*, sibi tamen prompta probataque pecunia comparavit a filiis Hemor agrum sibi posterique suis in suis sepulchris. Instum est ut qui tam diuturno hic manurus est tempore, domum sibi pararet, & habitaculum edificet. Christus non longam in sepulchro tracturus est moram, non ultra triiduum, & hoc quidem non integrum, vnde non necesse erat ut proprium effoderet sibi mansolam.

Omnia haec ingeniose terseque scribit D. August. a. ex verbis D. Ambrosij : *U' quid ergo in propria sepultura, qui in se propriam mortem non habebat ? U' quid illi tumulus : in terra, cuius sedes manebat in caelis ? U' quid illi sepultura qui triduum tantum temporis spatio non tam in sepulchro inivit, quam voluit in laico conquiescit ?* Quod autem non esset, idem, enfirmat D. Thom. si vanaque fuisset antiquum, in quo & alij sepulti fuissent, dubium Iudaei obieissent, quisnam esset, qui a mortua resurrexisset, & qui in sepulchro remansisset. Et quamvis Christus vicus de monumento surrexisset, dicerent hoc factum virtute alicuius corporis sancti ibidem sepulti, quod Christi corpus attinger sad vitam reuocasset, si ut factum legitur in cadavere illo projecto in sepulchrum Elisei, eius contactu si bito reuixit. Quod in petra conclusum fuerit, eiusdem solidum est argumentum : si namque fuisset in terra effossum, calumniarentur illud de sub terra erutum. Quod si de lapide bas factis extructum fuisset exprobrarent quod impi. aliquos inde eruisse sibi que aditum ad ingressum prae parasse. Excauentur igitur in petra, ut nec agere quis possit cuniculos, nec illud ingredi nisi cum euidenti ruptura. Deinde quod fuerit inunctus copia myrrhae & aloes, ut lineum corpori mor-

eno firmiter conglutinaretur, idem conuenit, si namque quisquam cadaver furaretur, nullo modo posset amiculum ferale a corpore ablatum, nec non sudarium, cui caput eius erat involutum : quocirca remanens ut tellus Decemina Resurrexionis irrefragabilis, sufficiens ut istum Sabaudix reddat felicissimum tam periculo thesauro, & perpetuis illustrem miraculis. Num magnum atuelui ad ostium monumenti, ut moueri prope sit impossibile, soliditas ista confirmat, cum enim tanta molis sit, moueri non poterat nisi magno populi strepitu, & nona eorum qui tam apertas habebant aures uisus, qui vigiles adstant monumentum.

§. II. Hic liquido constat, quod ait Ihsus : *Abu impios pro sepultura Christi.*

Porro praecipua eius argumenta colliguntur ex impiorum actu, quo vigilas adstant in sepulchro, illudque signant. Hoc agere oportet impij : quanto namque hinc colliguntur operi adungulatis malitia, scilicet obsequium tantum probatis euidentibus Christi resurrectionem. Omne quod agitur, & molimini, proteritum est iudicium, quo manifeste Christi Resurrexio confirmatur. Ad Saluatoris nostri probatam Resurrectionem, nec essario requiruntur horum omnium iuridica probatio. Primo : Clarum viuere. Secundo : fuisse mortuum. Tertio : fuisse sepulchrum. Quarto : a nemine de sepulchro extractum. Vltimo : in eo amplius non esse. Omnes hos articulos voluisti velle diligentia asseritis. Primum : fate mmi vultis : *Recordati sumus quod sciditbar ille dixi aduocatum.* Secundum asseritis iam non videretis se moruum : *Adhu viuus* : non enim tam reuixit, & dicere hoc poterant, quando ipsemlatus iuridicam instrinisset informationem morte per Centurionem, quem misit ad eum confirmationem. Tertium asseritis cum iam hoc in monumento raeonclum : pariter iam in illa non esse testamini. Tandem per hoc quod optis confirmatis a nemine fuisse ablatum, quia vobis eius custodia incumberet, & vigilas qualis voluistis adhibuistis, & signatis sigillo monumentum.

Resurgens prodit Dominus, die Dominica ante solis ortum, & hoc absque vilo strepitu vel tumultu, vel custodum aduertentia : ut non Christi corpus surrexit gloriosum, de sepulchro profiliur saluo signaculo, lapide immoto, & in-

Iob 14.

Iob 3. 4.

Act. 7. 5.

D. Avc. a. Ser. 133. c. 10. b. Ser. 58. c. 1.

3. P. 9. 51. a. 1. ad. 4.

rum facta sunt plaga eorum. Quidquid agunt & loquuntur intrat gladius in corda ipsorum, & atque eorum confringitur.

Refert D. Gregor. Turonens. quod ipsa nocte Parasceves, cum omnibus perspicuum esset id quod Ioseph ab Arimathia fecerat, sepulchro tam honorifice recondens corpus Christi, deterruimur illi Saluatoris olores & ferales inimici illum in vincula conuicere, sicut de facto stultissimo illum carceri manciparunt, ipsique custodes ergastuli adlitterunt: nec enim aliis vigiliis confidebant. Eadem hora, qua sepulchri custodibus apparuit Angelus, alius etiam apparuit Ioseph, atque. Christi amice integerrime, exulta & iubila: iam etenim viue à morte resuscitatus: cumque ille iam à sepulchro solutus liberque exierit, ratio postulat, vt & tu de carcere soluaris & grauitur carceris concutens parietes, Iosephum inde liberum eduxit & incoluem. Non modicè turbati Iudæi custodes, ceteris rei narrant nouitatem: & eadem tempestate de his inter se loquentibus superueniunt milites cultres sepulchri, & quæ viderant sincere manifestant. Maleficti illi proditores in ipsos inhiungunt milites, eos accusantes muneribus, & pecunia corruptos, quodque ipsis consentientibus quispiam accedens inde Christi corpus abstulisset: vnde acerbe minantur se coram Platone querelas aduersus eos deposituros, meritisque prenis plectendos. Milites quæ circa Ioseph acta erant, intelligentes illis responderunt. Verum est nos Christi corpori vigiles adstitisse, vos quoque Ioseph carcere conclusum custodistis: date nobis Ioseph, & nos vobis reddemus Christum: Ecce quomodo, sicut dicitur sumus, desceerunt: Vt illi machinas suas in aere ce: n: de euasit, & inllat sumi dissipatas, studebant agere cum custodibus ac militibus, vt tanquam verum euulgarent in publicum, quod iam illi aperit fraudem & mendacium esse constabat, & eius quasi mercatores emere voluerunt mendacium copiosam illis promittentes dantesque pecuniam: Pecuniam copiosam: vt certo certius affirmarent, se dormientibus eum à discipulis clanculum accedentibus furto fuisse sublatum.

Tantum quantum voluerunt militibus pecuniam numerarunt; hæc illis aliud ingessit, docui que idioma, quod antro proprium agnoscimus vt expendit D. Ambros. rotans Burtium Platon quod est Oris commutatio, rigare terram Herculæ: Vbi est aurum optimum, & lapides pretiosi: Et aurum terra illam conuulsa est, & lapides carbunculus & lapis prasus. Non hoc gratis ac

A 222 3. 10. 25.

25. IV. Ioseph ab Arimathia de carcere soluitur per Angelum. L. 1. bibl. c. 10.

Matth. 22. D. AMBROSII IN 4. LUD. PS. 1. ERAT. 2. QUAM. 3. TOM. 4.

fracta, atque illa obstructione: corpori enim glorioso censetur esse proprietas subtilitatis. Deinde descendit Angelus, & descendit suo de celo, certis terræ motum excitant: Et ecco terra motu facta est magna: Angelus enim Domini descendit de celo. Hunc Deus terræ motum fieri voluit, qui primus fuit qui percipiebatur, vt si vigilas obtormirent, vel aliis deimerentur, oculos eius excitarent, & seduli aduigilarent: conuictos enim est, vt si quem iam velis alicui rei aures præbere attentas, primò vel aliis inuclames, vel brachio compellas, vt illi quod agitur diligenter attendat. Hoc terræ motu milites turbantur, omnes in sepulchrum oculos conuertunt: hoc namque eorum cura ac sollicitudini committum erat, & ecce conspiciunt Angelum, qui accellens reuoluit lapidem: vnde patet viderunt, quisnam aperiret monumentum, nec illi iam corpus esse Saluatoris. Porro vt erat Angelus albis & splendidis indutus, facies tamen illius vt fulgur, terribilis emicabat, & quasi radios igneos efflabat, ad non leuem militum custodiam formidinem: vnde sic Euangelista: Iratiore eius exterriti sunt custodes, & facti sunt veluti mortui.

Si quando Angelus Domini consolaretur Dauidem talis ei apparuit, vt de se ipse fateatur: Et nos remansit in me fortitudo, sed & species mea immutata est in me. Et amareni nec habui quidquam verum. Q. id. In illis heret ad quodam terræ motum, metumque descendebat Angelus, tamque terribilis apparebat, & quantum atterebat eorum arguens incredulitatem, atque de loco illo, vixote illo non dignos expellens: Exterriti & pauore confternati fugam arripunt vniuersi Hierusalem, & quæ facta fuerant restes. erant oculati. Tunc illorum fumus, qui Christum abominabantur, & nequitia dissipata sunt; hoc autem vixite fatagunt, vt copiosam custodibus pecuniam p. omittant, & largiantur: hoc illis persuadentes: Dicite, quia dormientes non nos voverunt discipulorum & furati sunt: Exclamat hæc D. August. O vanitas vincens vanitatem. Si dormiebant custodes, vade scire potuerunt, quæ illius viderit de sepulchro? Aut quid vigilas male? O male, de quo non sine causa dicitur propheta: Dabo males pro sepultura eius. O males, & pessimi: aut vigilabam, & custodire dormis, aut dormiebas, & quid factum sit nescis. Christus implens est quod Spiritus S. per & saluissimam mulierem: is ante prædixerat. Cogitauerunt consilia, quæ non potuerunt stabilire. Quoties psalter Regius eandem hanc expendit rationem? Sagitta paruulo

D. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

si resurrexisset propter infirmitatem nostram. Nostra infirmitas est per quam anima nostra vivit, unde vita nostra dependet à Christi Domini Resurrectione: Quia mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparavit. Item cum non vacet hoc argumentum latius explicare se declarando bona quæ Dominus in nobis per Resurrectionem suam operatus, hoc dico tantum quod verba psalmistæ superius indicant. Resurrexit ad electorum suorum commodum & beneficium, ut ab eorum oculis lacrymas abstergeret, qui tantopere affligebantur ex fumo Pharisæicæ perversitatis, ad non exiguum eorumdem consolationem. O quantum amor eorum solamine deolebatur, quando in eius viderent presentia, & cum gavisus sunt eorum eis adlatere vivum, gloriosum, resuscitantem. Quam splendidus illis sol oriebatur! Quam parvas illis Maus effloret!

Claro Paschali gaudio
Solminis notes rido
Cum Christum iam Apolloli
V'sa cernunt corporeo.

Ceteris tamen multo laetior Virgo sanctissima, quando prima omnium coram se conspicit gloriosum. Charissima illi Magdalena, quæ lacrymis gloriabatur irremediabilibus: quando vocem proprio nomine percipit, qualis tum illa: An Maus potest esse in conditio? Sanctæ mulieris quando comiter eas salutavit: Ave, quam lacrimis dixerunt Pascha! D. scilicet in Emmaus, quæ narrat Evangelista in mensa recumbentes eum agnoscentem rediit, quanto per fusi gaudio reherunt: Quid commemorarem Apollolos, quando ad vesperam gloriosus eis apparuit: Gaudium dicitur fuisse visum Domino: Tantoque mensuratum gaudium delibata est, ut quod oculis certantibus credere non possent. Adhuc autem illis non crediderunt pro gaudio cibum ab eis postulat, dicitque illi: Partem pistis assi, & sanum melius, quo tempore potrigit illis reliquias, ut coram eo hilares rescauerit, sicuturque illud: Insi epulenter & exultent, in conspectu Dei: & hoc non seculum, sed sæpè asserant, quando scilicet in voce piscantibus apparet, ait. Asserit de piscibus, quæ præsens illi est. Et accepit panem, & dedit eis, & piscem similiter.

Hoc autem ita verum asseritur, ut vltimo illis apparet iam ascensus in celum, cum illis ad mensam resederit, & comederit Rucumbaribus vltimam discipulis. Et comensens id est cum illis pariter comederat. Et cepit eis ab illis inquit non discederet etc. Ecce qualiter, in-

si epulentur & exultent in conspectu Dei. Deinde præterquam quod istos epolari in conspectu Christi & cum eo, fuerit ad eorum lætitiã, quandoquidem gaudia & lætitiæ festa communiter conuiuijs epulisque celebrantur, ut probatur in conuiuijs geniali Abrahæ in die ablaetionis filij sui Isaac, atque in victoria quam Samson de leone retulit, & in reditu filij prodigi, alijsque occasionibus; porro voluit per hoc etiam Dominus irrefragabilis dare argumentum, & evidentissimam præbere Resurrectionis suæ confirmationem, quodque realiter, vereque vivus esset: etenim comestio actio est vitalis, nec potest verè comedere, qui non vivit. Idcirco ipse Dominus filiam Principis Synagogæ Captharnai resuscitans, iussit illi continuo dare ad manducandum, atque ut in conspectu omnium videretur. Demum ut innotesceret Lazarum realiter ac verè redimtum, acceptavit eam, quam illi Martha & Maria præparauerant, in qua Lazarus coram omnibus convalescens accubebat. Ea de causa etiam discipulis suis iam rediit comedere voluit, & in particulari contigit hoc quod narrat D. Lucas, quod ipso die Resurrectionis suæ cum iam sero factum esset, apparuerit discipulis suis, ita ut oculis suis eum præsentem cernerent, quos eo modo salutavit, ut eius vocem perciperent dicendo: Pax vobis. Deinde præcepit, ut eum similes manibus suis palparent, eisque demonstrans manuum, pedum, laterisque vulnera, nonnisi ut suis illa manibus contrectarent; Insuper & videret.

Duas hic diversas offendo difficultates. Prima: num in corpore Christi vulnera remanserint, hoc est, scilicet perforata, latiusque realiter hians & apertum. Secunda: num realiter & actualiter illa contrectarint Apolloli. Circa primam extra controversiam est, quin iudicia remanerint vulnerum, quæ Christus perpetuo conservabit, quod probat D. Cyril Alexan. a Hieroloymina b ex illo Zachariæ: Quod sunt plaga ista: Nec non ex Angelorum interrogatione. Quis est iste qui venit vestibus etc. Et prosequitur D. August. e & alij quos citat Suarez. h. h. ec ea est difficultas. An apertura manerent nam videtur sentire D. August. quod non sed tantum mansisse cicatrices: euenim videtur obf. perfectioni corporis habere vulnere aper. turas. Porro communis habet opinio quod apertura apparuerint ita insinuat D. Cyril. f. alij quos citat Suarez & potissimum inueniunt apud D. Petr. Chyolog. Et si Dominus eadem

III. Conestio actio est vitalis.

27. IV. Quæstio de vulneribus Christi.

a l. 12. im
leam 5. 8.
b Castib.
14.
c Epist. 49.
g 1. 49.
12. Sym.
bo ad.
Castre.
e 8.
f l. 22.
de cinte.
e 20.
d 3. p.
Tom. 2.
g 44.
diss.
47.
h scilicet. 2.
e Epist. 49.
i. de
fide ad
Theos.
55. 607.
curia
hæret.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D.
PAT.
CHR.
FR. 81.
Euan.
Gelij.

eadem reati in carne vulnera reportat, ipsa clauorum foramina resamit, & ipsa facit testimonia sui corporis. sua resurrectionis indicia, qua fuerant contumeliosus passionis. Opinatur D. Petr. Chrysol. mandatum fuisse Christi, ut aperte suam illis assereret Resurrectionem, ut palparent, & digitos suos inspicerent profunde vulneribus: *Videte manus meas &c. q. in granatis oculis corpus adhuc respicere non potest, videte carnis vulnera, quia Dei opera non videtis: considerate inimicorum titulos, quia Dei adhuc non considerastis insignia. Palpate ut vel manus fidem faciat, quia videns oculus sic caecatur. Oculis non videt saltus. Dignis vestri introitus respiciat clauorum, manus vestra alia vulnerum exquirant, aperte manuum foramina, sulcus lateri, renouate vulnera: quia negare non possum discipulis ad fidem, quod inimici ad sanam sententibus non negant. Palpate, palpate & usque ad ossa inquisitores ardus peruenite. ut vel ossa carnis astruatis veritatem, & me esse ipsum, vel vulnera seruata testentur.*

Non hoc te praetercat: *Renouate vulnera.* O immensam Dei bonitatem, ad qua se demittit in nostram salutem, ut in hoc articulo tanti momenti omnem a vobis auferret dubitandi occasionem. Appositè proferuntur hic rationes, cut Dominus haec voluerit vulnera seruare quas trutinat D. Thom. & prosequitur doctissimus Suarez. Hoc supposito praecipuum fuit expressum a Christo datum ut palparent, ut D. Petro quatenus se a Domino lauari permitteret ut suam in fide solidaret Ecclesiam. Et hoc credunt Apostolos dixisse D. Thomae, qui Christum viderant eiusque vulnera tetigerant: vnde & illis ait: *Nisi videro foramina clauorum.* Si namque tantummodo illi dixissent se vidisse Dominum resuscitatum: ratio non suppetebat volendi plagas eius contrectare, quandoquidem videtur, quod resuscitatus vulnera gerere non deberet: cum haec potius sint mortui testimonia corporis, Et si illi quos Dominus ad vitam renouauit, regressi sunt ad auras saniae robusti, quanto magis de illo credendum erat qui se ipsum suscitauerat. Vnde non possit D. Thomas agere de vulneribus, quae Christus circumferens ostendebat, nisi dictum illi fuisset, eum vulnera palpanda demonstrasset ita ut Christus ea habuerit, eaque Apostolorum contrectant, *Carnem & ossa.* Et hoc arbitrat nonnulli a D. Ioanne significatum: *Quod vidimus, quod percipimus quod manus nostra contrectauerunt de verbo viva.*

Quamuis autem D. Hieron. sentire videatur Apostolos nec manus, nec pedes, nec Christi

vulnera contrectasse ex nimia motus reuerentia, & hoc indicet Abulenti. Porro D. Leo Papa a D. Athanasio b. opinatur quod sic: cretam suam conueniebat, ut Dominus quod intenderat legitime testaretur. Quinimo D. Clement. Alexan. e. & D. Didimus d. idem sustulerunt, idcirco plena veritate a D. Iouane dicitur potuisse: *Quod auscultamus, quod percipimus, quod manus nostra contrectauerunt de verbo viva.* Quantum enim sapio praesertim tangit, historiam: *Videte manus meas & pedes meos: palpate & videte: quia spiritus carum & ossa mea sicut me videtis habere.* Dixit hoc Tertullianus his verbis

Auribus audire, oculis videre saluum, Tractante manus corpus de morte receptum.

Et citat varios auctores, s. Lor. de D. Thoma quod contrectauerit & palparet, dignitate manus immiserit communis fere epino. Dicit idem credit Apostolum hunc esse loci per se. In die tribulationis meae, Deum ex quo manus mea. Idem indicauerunt D. Chryl. & D. Epiphani. vnde bene subiungit: *Et non sum deus, nec tu decipieris, si seruatuerit & manserit in his vulneribus impolueris.*

Modo patet argumentis confirmata intelligibilibus Resurrectionis Dominicae veritatem testimonijs & attestacionibus, quos fieri poterant, & quae in omnibus tribunalibus veritatem concludentia perhibentur. Ex oculorum introitu ex audito auri, ex contactu manuum, & h. d. dum probatur, ut nullum fuisse erroris praesidium, aut ratio deceptionis. Ponit Isaacus, sicut verè deceptus est, indicans eum esse quem sibi praesentem tangebatur: quia contactus fidebat manuum, quibus eius manus tangere & collum: porro defuit illi testimonium certiorum: caligabat enim nec clarè videbat, testimonium autem auditus necdum non contrectabat, sed & repugnabat, quandoquidem dixerit, vocem quam percipiebat, non esse Iesum sed Iacob. Hic autem omnes pari pede sententia conueniunt, Christum contemplantur proprijs oculis, proprijs illum manibus contrectant, audire proprijs illius auribus loquentem, eundem corpus eius, sed & vulnera ut distinxerit, eundem eum ipsum esse, qui prior fuerat, qui crucifixus, qui vulneratus, qui mortuus iacebat in sepulchro. Pro vltima confirmatione: quoniam nondum sibi fidere videbantur Apostoli, tanto gaudio perfundebantur, ut credere, quod videbant non valerent, cum diceret manus eorum contrectarent, eum ab eis expositi: *Habere autem*

§ 8. 9.
54.
disp. 47.
sect. 2.

a. Ioan.
1. 1.

quid quod manducaverit? Obulerunt autem ei par-
tem piscis assi & fauam mellis. Coram eis Do-
minus comedit, vultque vt comedentem aspici-
ant, ipsi similiter coram illo vescantur, Re-
surrectionis eius mysterio iocundam certamque fi-
dem adhibeant, atque cum illo exultent & re-
tereant. Ad hoc autem eis enarrat quae passus
erat, ostendens sic expe diuise iuxta SS. littera-
rum oracula, quae dilucide illis explicauit, illi-
quationes, & antiqua protulit testimonia, quae
dixerat & cum illis habuerat, quando vix vi-
uit adhuc mortali: *Hae sunt verba quae locutus
sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum.*

Quorundam noui idem contigit Iob, vt constat
ex S. Pagina: postquam enim à lapsu suo erectus
est, & à graui illa motaque omnibus emerit ca-
litate, parentes eius & amici conuenerunt il-
lum, & laeti omnes quod illum ablorporis tot
doloribus, & calamitatibus superatis tantà vi-
derent gloria, atque prosperitate subliem, con-
tium iustitiae geniale, cum illo pariter, &
ipse cum illis, accubuerunt, illa quae passus fue-
rat ad memoriam reuocant es: gratiae namque
sunt & iocundae de tempestate colloquutiones,
quando tranquillo iam placidoque pelago quie-
scimus, & de aduersitatibus, quae de illis for-
tunas gaudemus prosperari: vnde sic S. Textus:
*Paruorod cum omnes fratres sui, & vniuersa se-
ripse sua, & cuncti qui noverant eum prius, & co-
miserant eum eo panem in domo eius, & mouerunt
super eum caput, & consolati sunt eum super omnia
maia quae intulerat Dominus super eum. Ibi vtrò
omnes sua singuli munera particularia illi obtu-
lerunt, & congratulati sunt, fausta omnia appre-
cauit. Eo igitur animo Dominus à morte redi-
vius eorum sese obtulit ad spectum, cumque illis
comedit mensaque accubuit. O quale gaudium!
O quales consolabulationes! De hoc sibi D. Pe-
tra congratulabatur: *Nobis qui manducauimus
Christum cum illo, postquam resurrexit à mortuis.*
Eualuit in hac solennitate iusti, illis etiam
celebratur: exultent videndo Saluatorem à mor-
tuis iam immortalem: illis etiam surrexit: Om-
nes autem exultemus, & leniorem audiamus la-
ced exultantem: *Sufficit mihi, si adhuc Ioseph si-
per meum vixit, vadam & videbo eum. Eadem
mentis iubilatione, istudemque vocibus, dicamus
& nos. Sufficit mihi, si Iesus meus vixit, vadam
& videbo eum. Iam vt opinor ab eis hoc Iob
Propheta didicit, ait enim: *Scio quod Redem-
per meum vixit, & in nouissimo die de terra surre-
sternat sum. Non est opinio, sed certitudo, omni-
scientia maior & euidens: liquod ille qui mor-
tuo, supra de I. anno, Tom. IV.***

tuo est vt me à morte redimeret, resurrexit, vt
ad vitam me reuocaret immortalem: & si vixit
ille, vitam & ego, & si surrexit ille, suscipiam &
ego: *Si Christus surrexit, & nos resurgemus. Iam
vixit ille resuscitatus, & vivit in me per gratiam,
non est quod in mundo quid optem amplius
quam vt sperem hoc, & confidam, quod regna-
bit in me, & ego in illo per gloriam in omnem
aeternitatem.*

§. 13. Finem imponit Praedicator officio suo de-
narium Dei datus: ipse namque est, cui de-
bet. Auditores reddere illum cum vjura: vt
autem hoc congruenter digneque faciant, pro
illis Praedicator intercedit.

Hic absoluitur Quadagesima, nec aliquid
hic mihi superest agendum. Rationi con-
sonum erit antequam hinc discedamus,
computum ineamus, & concludamus, vt olim
fecit Praedicator in primis pilus D. Paulus cum
Ephesianis, & testatur D. Lucas Inter illos die-
bus aliqui fuerat commotus verbi praedica-
tioni continuo, & seruenter h silens: cumque
iam discessum cogitaret Mileto prope Ephesum
omnes conuocauit primarios Ephesianos, vt cum
illis rationem iniret, plenamque daret satisfac-
tionem in vrbis illa Epheso conuentionis, ac
concionum: cumque omnes in vnum conuenis-
sent, inter alia tria illis proponit. Primò: sic
coram illis protestatur: *Confessor vos hodierna die:
quia mundus sum à sanguine omnium: non enim
subterfugi, quo minus annuntiarem omni consilium
Dei vobis. Quasi distinctè clareque diceret, pro-
fector, quod officio meo plenissimè sat: fecerim,
proinde, si quis percat, innocens ego sum, nò mihi
culpa inieritis adscribat. Alludit Apostolor ad
illud quod Dominus proposuit Ezechiel: *Filli
hominis, speculatore dei te domus Israel & au-
dis ad ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me.
Si dicentis me ad impium: morte morietur non an-
nuntiaueris ei, neque locutus fueris, vt auertatur
à via sua impia, & vniuersa impia in iniquitate
sua morietur: sanguinem autem eius de manu tua
requiram. Si autem tu annuntiaueris impio & ille
non fuerit conuersus ab impietate sua impia: ipse
quidem in iniquitate sua morietur, tu autem ani-
mam tuam liberaasti. Haec est praedicatoris: b iga-
tio; hoc eius munus, vt sit Dei legatus: vnde ea
quae populo proponere illi incumbit, nefas est vt
fabulae sint, fictiones & sui captis inuentiones,
sed Dei verba & inuicissima: *Audiet verbum de ore
meo, & annuntiabis eis ex me.* Hoc legati mu-
Bbbb aus**

28

I.

Quod sic

munus

Pradica-

toris.

Ezech 33

17.

ipse

aus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et suamque absoluit predicationem; & iisdem ego meas absoluo rationes terminumque impio predicationi; quamvis etenim manifestum sit me non esse D. Paulum, nec quidem videram eius, eum tamen omnes Praedicatoris memini imitari, & audire quod ipse nobis inuicem: *imitationis mei esote.*

Quocirca dico primo quod ipse: *Confessor vos adiuua dicit, quia mundus sum a sanguine omnium.* Nulli ego culpae reus subsiacebo, si quis ex vobis qui meas audiuit conciones, pereat; quod enim meo munere erat, excusatus sum: *Et non subterfugi, quo minus annuntiarer omnes consilium Dei vobis.* Distingue clareque locutus sum, quomodo quae congrua erant, & necessaria proposui: Ecclesiasticis, saecularibus, Principibus, pueris, nobilibus & popularibus, iudicibus, item prosequentiis, diuitibus, pauperibus, sanis & aegris: Satis euidenter alta proposui consilia, & profunda Dei iudicia contra concubinariorum, viciarios, invidiosos studiosos, ambitiosos omnigenosque peccatores: praeter omnia ut illa timeant nec vana concludant spei futurae morum vitaeque correctionis, cunctisque sibi prospiciant: non parum mihi vult momentu negotium agatur, quam vitae aeternae cum Deo, vel ignis cum damnatione sempiternae. Non oblectere se ipsi suam reuelat calamitatem, & periculum, suam vituperatio nequitiam & iniustitiam, vindictae flagrantiam damnum suum pernicitatem, suam mundi lectitudinem vanitatem, suam diuitibus obligationem, suamque nobilibus cui adstringuntur, & plebeis quod illis agendum incumbit: quocirca: *Mundus ius a sanguine omnium.* Meae per omnia saeculae obligationi.

App. sic declarat D. Chrysostr. & ex quo quantum cunctis sompfit D. August. & parabola sic quinque talentis, & subtiliter Domini praecellam expendit aduersus iniquum seruum, qui recepit ab eo talentum non communicauit, veritas ne perderet: vel certum non elicitur: dixit enim: *Quare non dedisti pecuniam meam ad mensam.* & ego veniens cum vsu meo vigilem exagitem illum: Tibi solum incumbit dare pecuniam meam ad vsuram, quam tibi commendasti: eum illo lucrati meae hoc sollicitudini commendabatur. Dedisses tu pecuniam meam, & ego mihi cum lucro summam regularem capitalem ab iis qui illam receperunt. Hae est obligatio, hoc studium Dei ministerii, diuini eius verbi pecuniam exponere, pecuniam magis pretii, fidelem, turamque fidelibus, quibus potest cum illa negotiari: rationem au-

tem pecuniae illos exigere, & lucrum exposcere, non muneris hoc est Praedicatoris, sed Dei: ipse namque a te doctrinae quam tibi Praedicator tradidit exquiret rationem, & verborum quae percepisti. Si de minimo verbo otiosollicitam a te reposect rationem, quanto magis de tam pretiosis, qualia sunt eius verba. Nos inquit D. Chrysostr. *deponimus pecuniam in aures vestras: necesse est, ut reddatis vsuram Domino.* Vsuram autem doctrina nihil aliud est, quam operum exhibitio. Secundo hoc addit, quod adiungit D. Paul. *Adiudite vobis ego scio, quoniam intrabunt post discessionem meam.* Vobis consulite, videtur enim illud esse quod ait D. Ioan. *Videte vosmetipsos, ne perdati*

qua operati estis, sed ut mercedem plenam accipiatis. An laborasti in Quadragesima, ieiunasti, rationes Ecclesiasticas obtulisti, mane de strato sermone audurus exire exiisti? *Cave ne tanta perdas.* Certo certus illico contra vos exurgat aduersus ut nullam inde hauseris vilitatem. Iam de hoc Christus nos praemonuit in parabola seminantis: sicut enim eo momento quo seminator semen terrae mandauit, terraeque vettit, aduolarunt anes triticum rapturae, quocirca nec in terra radicem potuit figere, nec proficere fructum: ita factio sermone in audientes, & finita concione: *Venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant.* Et diuino plane consilio vocatur diabolus aus: *Volucres caeli comederunt illud,* notatore D. Greg. ob agilitatem & diligentiam qua ad hoc properat festinat, & illico volando adfert illud ereptum: non diu haeret, & dolendum est quod cogit, ex tenui tritici partibus abripit ipse nonaginta nouem: etenim tu mente perpende quid tibi ex hoc: quod praedicatur, memoriae tenaciter inhaereat. Non opus est medio anno expectare, non vno mense, non vna hebdomada: iam hodie non recordaris eorum quae heri a Praedicatoris percepisti. Adueniente Paschate, nedum Quadragesima transit, sed & omnes eius conciones. Quot Quadragesimas audisti? quid earum memoria requisti? O Christiani *Attendite vobis.* Quod vobis inde lucrum, quod emolumentum si omne granum passer capiat infernalis?

Optime Christus ait: *Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiant illud.* Seruant illud opportunitati: quemadmodum enim mense Augusti colligis triticum, nec solum colligis, sed in rocum resernas annum: si namque negligens hoc ommitteres, sed flumio pateris abripi & deorsum defluere, nullam tibi mellis adferret vilitatem: sic oportet ut fiat in Quadragesima, quam idcirco D. Augustin. tempus appellat Augusti

Ioan. v. 8.

Luc. 8. 15.

Mat. 13.

L. 33. mox.

C. 1. 8.

Luc. 12.

28.

IV.

Similitudo.

do.

D. A. v. 8.

Ser. 15. &

16. de

temp. T. 10.

mel.

Bbb b 2

meis que Christianis: cui conformiter argu-
mentatur contra Donatistam hæreticum: qui
formicam noluit imitari, quæ mente Augusto
sedulo cumulat sibi quo toto vivat anno necessa-
rium. Ipsum loquentem audiamus: Non sicut de
sapientibus formicæ, quæ sibi aestate colligunt, unde
hyeme vivunt. Cum enim res sunt tranquilla, tunc
homo sibi debet colligere Verbum Dei. Et respondere
in intimis cordis sui, quemadmodum formica ca-
vernosis in penetralibus laborat. Hoc est,
inquit, quod nobis suggerit Spiritus S. nos ad
formicam remittens, ut ab illa magistra disci-
puli discamus: Vade ad formicam & piger. De quo
diximus aliis: quibus conformiter vobis dico
cum Apostolo scribente ad Philipenses: Non in
presentia mei tantum, sed in nro magis nunc in ab-
sentia mea, cum metu & tremore vestram salutem
operamini etc. Ad gloriam meam in die Christi quia
non in vacuum cucurrit, neque in vacuum laborant.

2008. 6.6

2111. 2.12

2112. 2.12

2113. 2.12

2114. 2.12

2115. 2.12

2116. 2.12

2117. 2.12

2118. 2.12

2119. 2.12

2120. 2.12

2121. 2.12

2122. 2.12

2123. 2.12

2124. 2.12

2125. 2.12

2126. 2.12

2127. 2.12

2128. 2.12

2129. 2.12

2130. 2.12

2131. 2.12

2132. 2.12

2133. 2.12

2134. 2.12

2135. 2.12

2136. 2.12

2137. 2.12

2138. 2.12

2139. 2.12

2140. 2.12

2141. 2.12

2142. 2.12

2143. 2.12

2144. 2.12

2145. 2.12

2146. 2.12

2147. 2.12

2148. 2.12

2149. 2.12

2150. 2.12

2151. 2.12

2152. 2.12

2153. 2.12

2154. 2.12

2155. 2.12

2156. 2.12

2157. 2.12

2158. 2.12

2159. 2.12

2160. 2.12

2161. 2.12

2162. 2.12

2163. 2.12

2164. 2.12

2165. 2.12

2166. 2.12

2167. 2.12

2168. 2.12

2169. 2.12

2170. 2.12

2171. 2.12

2172. 2.12

2173. 2.12

2174. 2.12

2175. 2.12

2176. 2.12

2177. 2.12

2178. 2.12

2179. 2.12

2180. 2.12

2181. 2.12

2182. 2.12

2183. 2.12

2184. 2.12

2185. 2.12

2186. 2.12

2187. 2.12

2188. 2.12

2189. 2.12

2190. 2.12

2191. 2.12

2192. 2.12

2193. 2.12

2194. 2.12

2195. 2.12

2196. 2.12

2197. 2.12

2198. 2.12

2199. 2.12

2200. 2.12

2201. 2.12

2202. 2.12

2203. 2.12

2204. 2.12

2205. 2.12

2206. 2.12

2207. 2.12

2208. 2.12

2209. 2.12

2210. 2.12

2211. 2.12

2212. 2.12

2213. 2.12

2214. 2.12

2215. 2.12

2216. 2.12

2217. 2.12

2218. 2.12

2219. 2.12

2220. 2.12

2221. 2.12

2222. 2.12

2223. 2.12

2224. 2.12

2225. 2.12

2226. 2.12

2227. 2.12

2228. 2.12

2229. 2.12

2230. 2.12

2231. 2.12

2232. 2.12

2233. 2.12

2234. 2.12

2235. 2.12

2236. 2.12

2237. 2.12

2238. 2.12

2239. 2.12

2240. 2.12

2241. 2.12

2242. 2.12

2243. 2.12

2244. 2.12

2245. 2.12

2246. 2.12

2247. 2.12

2248. 2.12

2249. 2.12

2250. 2.12

2251. 2.12

2252. 2.12

2253. 2.12

2254. 2.12

2255. 2.12

2256. 2.12

2257. 2.12

2258. 2.12

2259. 2.12

2260. 2.12

2261. 2.12

2262. 2.12

2263. 2.12

2264. 2.12

2265. 2.12

2266. 2.12

2267. 2.12

2268. 2.12

2269. 2.12

2270. 2.12

2271. 2.12

2272. 2.12

2273. 2.12

2274. 2.12

2275. 2.12

2276. 2.12

2277. 2.12

2278. 2.12

2279. 2.12

2280. 2.12

2281. 2.12

2282. 2.12

2283. 2.12

2284. 2.12

2285. 2.12

2286. 2.12

2287. 2.12

2288. 2.12

2289. 2.12

2290. 2.12

2291. 2.12

2292. 2.12

2293. 2.12

2294. 2.12

2295. 2.12

2296. 2.12

2297. 2.12

2298. 2.12

2299. 2.12

2300. 2.12

2301. 2.12

2302. 2.12

2303. 2.12

2304. 2.12

2305. 2.12

2306. 2.12

2307. 2.12

2308. 2.12

2309. 2.12

2310. 2.12

2311. 2.12

2312. 2.12

2313. 2.12

2314. 2.12

2315. 2.12

2316. 2.12

2317. 2.12

2318. 2.12

2319. 2.12

2320. 2.12

2321. 2.12

2322. 2.12

2323. 2.12

2324. 2.12

2325. 2.12

2326. 2.12

2327. 2.12

2328. 2.12

2329. 2.12

2330. 2.12

2331. 2.12

2332. 2.12

2333. 2.12

2334. 2.12

2335. 2.12

2336. 2.12

2337. 2.12

2338. 2.12

2339. 2.12

2340. 2.12

2341. 2.12

2342. 2.12

2343. 2.12

2344. 2.12

2345. 2.12

2346. 2.12

2347. 2.12

2348. 2.12

2349. 2.12

2350. 2.12

2351. 2.12

2352. 2.12

2353. 2.12

2354. 2.12

2355. 2.12

2356. 2.12

2357. 2.12

2358. 2.12

2359. 2.12

2360. 2.12

2361. 2.12

2362. 2.12

2363. 2.12

2364. 2.12

2365. 2.12

2366. 2.12

2367. 2.12

2368. 2.12

2369. 2.12

2370. 2.12

2371. 2.12

quin aliquando, & sapias nobis securis ferrum
 castus, hoc est verbum, seu lingua, & cum la-
 damus qui omnis est expert sceleris, generaliter
 nimis loquendo: verificationem inflama-
 mus, verum hic lateat inimicitia. Num vobis
 milium exopto? Numquid me offendistis? Au-
 mili rano subest afflictionis? Minime gentium
 vere etenim cum Apostolo dixerim: *Excepisti
 me sicut Angelum Dei: Nulla intercessit animi
 similitas: si ligatur minor dictum prudentia
 quam par erat te vulneraveris: ex industria fa-
 ctum non credidit, unde à culpa excusatur. Au-
 dianus docentem Gregorium: Ad sylvam imus
 quos convertimus ad insuendam subditorum vi-
 tam. Succidimus ligna cum vitia pia intentione ve-
 scamus. Sed securis manum fugit, cum increpa-
 tu sibi pluviam inesse est in asperitatem pertra-
 hit, & ferrum de manibus proficit, cum de cor-
 ruptis sermo durior excedit, & amicum percussit
 & occidit: quis audierem suum probata conti-
 nua spiritus dilectionis intarsit &c.*

Quanto magis nobis milles contingit, quod
 D. August. sibi testant euenisse: dum enim die
 quodam Rhetoricam praelegeret casu eo appu-
 le amicos illius intus Alipius, qui praeter mo-
 dum lascivus delectabatur Circensibus, humani
 sanguinis effusione truculentis, in quibus viri to-
 to corpore nudi in stallo gladius eductis se mu-
 tuo trahebant, ex quibus eum D. August. con-
 uincere eripere: cum autem lectionem suam
 profunderetur in exemplum adducit eius quod
 cephalus ludos Circenses, eaque arrepta occa-
 sione graniter cepit in eos inuictis, non magis
 Alipius ordatus, quam si in mundo non vives-
 set. Creditur Alipius sibi hac omnia à D. Au-
 gust. dici, quod ipse falsus est, & conuersus ad
 Dominum ait: *Tu scis Domine Deus noster, quod
 ita de Alipio ad ista posse seruando, non cogita-
 rum. Quotidie contingit hoc praedicatoribus, ut
 dum loquuntur in comitibus alius quisquam hæc
 sibi dici opinetur, cuius praedicator nec mini-
 mam tunc temporis habuit memoriam. Si forte
 quia sic locutus sum, de deo aliquis fuerit ali-
 quando tu verba meis, mihi credere, non hoc
 volueris intendebat.*

Hoc reliquam superest, in dignam receptar
 gratæ compensationem: *Et nunc commendo vos
 Deo, & verbo gratia eius.* Prius: diuinam ex-
 toto Maiestatem, ne cum Quadragesima pia
 terminentur opera, confessiones, communiones,
 & cetera, non sicut, orationes, exercitia deuotionis
 quibus hactenus sedulo insudastis, sed ut in di-
 uina sua vos gratia Deus conuertet, hanc in vo-

bus quam vidi deuotionem animi, fertozemque
 custodiat. Et eandem cum Dauide Rege effun-
 do orationem: cum enim omnes populi sui
 conspexisset, nobiles & plebeios, seniores &
 iuniores, Principes, & operarios singulari cor-
 dis alacritate ad fabricam contulisse templi au-
 rum, argentum, stannum, cocum, hyacinthum,
 lapides prenosos iuxta facultatis suæ qualitate
 ad Deum conuersus ita perorat: *Populum tuum
 qui reperis est, vidi cum ingenti gaudio tibi offer-
 re donaria* Domine mi, gaudium explicare ne-
 queo quo delibens exulto, quando populum
 hunc omnem adferentem vidi ea quæ ab ipsis
 expostulaueram ad nominis tui dignitatem am-
 plicandam. Te deprecor clementissime Deus,
 ut nunc in illis animi itatum, voluntatem, ac pie-
 tatem perpetuo conserues illibatam; ita vt sem-
 per seruire tibi studeant, suaque tibi corda con-
 secrare, paratamque habeant obediendi tibi vol-
 untatem: *Custodi in æternum hanc voluntatem
 cordis eorum & semper in uenerationem tui uentis
 ista permanent.* Hoc idem à Domino supplic ef-
 flagito, quatenus labor meus coram diuina sua
 Maiestate lucrum referat in compensationem
 eius quo me benefici deuinxistis: *Et nunc com-
 mendo vos Deo.*

Serenissime Princeps recepta beneficia de fi-
 beralissimis Celsitudinis tux manibus in Con-
 uentu nostro cum duplicatis elemosinis, quales
 talibus conueniunt manibus, nostros omnes per-
 petua contingunt obligatione, quam par est vt
 continuis rependamus orationibus: & hæc pa-
 rochia tantopere præsentia quosdiana V. Cel-
 stitudinis per totam honorata Quadragesimam,
 in tantis benefici memoriam, mille te cumulat
 grata benedictionibus. Ego vero pro mea parte
 ob acceptam gratiam, quæ me uermiculum &
 minimum suum est dignata facellatum, hoc
 vnicum & vnicè repetendor: *Commendo vos Deo.*
 Et verbo gratia eius. Extendat Deus & ampli-
 cet diuina gratia suæ dexteræ, nam que Cel-
 stitudinem tot eisdem donis locupletet, quor in
 natura cumulant, sitque suis in actionibus, ne-
 gotiis & rerum euentibus adeo prospera ac bea-
 ta, vt nomen Principis & magni Prioris Phil-
 berti solamen sit fidelibus vniuersale, certor in-
 mari tetraque Christi nominis inuicis non to-
 lerandus. Demiri Iudices sitis apertum omnia-
 bus est, quanti faciendus sit favor, quo me di-
 gnati sunt, toto consuente Concilio, quos vos
 bis per negotia licitum fuit, meas audire con-
 ciones: *Et nunc commendo vos Deo: qui vos effi-
 ciat adeo hdeles, zelos, & animosos ad im-
 mune*

1. Pa-
 ralipt
 29.8.

XI.
 Singulis
 in parti-
 culari be-
 ne apper-
 catur.

ministros, sicut decet Dei ministros, & qui no-
merunt, auctoritate & potestate præminere,
sibi à Deo communicata. Nobiles qui tam festi-
uo concursu cathedram meam circumcincerunt:
Et nunc commendo vos Deo; qui reddat illos ita
moribus & anima illustres, quales se esse in na-
tura gloriantur. Matronæ illustrissimæ, valde
illustres, & illustres debitor sum silentio & de-
uotioni, quæ conueniuntis: *Et nunc commendo vos
Deo*: qui vos tanta faciat in anima uenustate
conspicuas, quanta in corpore fulgere concipi-
scitis. Diuites qui tanta adlitterunt attentione
seculi consilia percipientes Euangelica, manuf-
que ad eleemosynas extendunt nos ordina-
rias: *Et nunc commendo vos Deo*: deprecans
eum illa uobis tribuat viscera misericordię, qui-

bus optabat Apollonis huius mundi soliti de-
tes opulentiores. Pauperes, qui uelitis defici-
do facultatibus uestræ uilitatis auidi concisionis
frequentibus assidui: *Nunc commendo vos Deo*,
qui constantem uobis tribuat patientiam, &
aptum necessitati remedium. Porule breuiter-
lis, & piissimi parochiani, qui uoluptate pimo-
stus uos sermones meos audire singula: *Com-
mendo vos Deo*: ut ipse iis omnibus occurrat
bundantissime in quibus ego defeci, atque diu-
næ eius gratiæ uerbum omne restituerit in-
modum, omnes reparet rupturas, illuminet in-
tellectus, inflammet uoluntates, dirigat aduersus
gressus deducat, negotia secundet. sceleribus
ignoscat, gratiam in hac uita largiantur & in alie-
ra gloria coronet sempiterna. Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ QVINQVAGESIMÆ SEQUENTIS.

MYSTICAM continet S. Euangelium sermocinationem, quam
Christus Dominus habuit cum insigni illo magistro legi, &
Principe Synagogæ Nicodemo, circa subtilem ueritatis Theo-
logicæ quæstionem, quam nosse desiderabat, ut certam cœli
uiam agnosceret. Hanc Dominus orditur illi prælegere primam
collocans fundamentum; necessariò nouam sequi essentiam,
nouam natiuitatem, nouam vitam, homines nouos nouamque
regenerationem. *Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit de nouo, non potest introire in regnum
Dei.* Enodat Christus difficultatem, quam Nicodemo proposita doctrina pariebat,
& pro solutione disputat de Ecclesiæ suæ fundatione: quæ mundus nouus est &
spiritualis. In sancta uerò Cruce eius statuit firmitatem. Ut autem hoc illi signifi-
cet alludit ad historiam quam refert Spiritus S. in L. Num. c. 21. de populi illius
seditione, tot tantisque receptis beneficiis ingratis, quibus eum Dominus cum-
mulauerat, dum illi de petra aquam educit, ut mel dulcissimam & panem de celo
Angelicis pistum manibus, aliaque quàm plurima. Necdum debitas Deo laudes de-
dit sed insuper totus in seditionem uersus populus aduersus Deum detractione
mordax non toleranda, panem ab illo receptum aspernat. Et Manna fastidientem,
diuinæque turpiter potentiæ derogans, ait: *In fraudem nos Deus induxit, dum de
Ægypti seruitute uindicauit. Tantam sic Deus impudentiam est execratus, ut ad
supplicium culpæ conformem in populum serpentes miserit ignitos, à quibus mox
uiuo igne succensi depetibant, tum facti penitentes ad Moysen recurrunt. Moyses
autem supplicem Deo pro populo libellum offert, rogatque indulgentiam. Ignis
scit populo Dominus, atque in tanti mali remedium serpentem iubet erigi autem
in stipite, quatenus illum à serpentibus morsu aspicientes pristinam salutem asse-*
querentur.